

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Навчально-науковий інститут №2
Кафедра криміналістичного забезпечення та судових експертиз**

ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЇ

за дисциплінами: «Криміналістичне слідознавство», «Криміналістична
фотографія та відеозапис», «Участь спеціаліста під час проведення слідчих
(розшукових) дій»

для здобувачів вищої освіти бакалавра
спеціальність (081) «Право»

з підготовки кадрів для підрозділів криміналістичного забезпечення
органів досудового розслідування Національної поліції України

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Навчально-науковий інститут №2
Кафедра криміналістичного забезпечення та судових експертиз**

ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЇ

за дисциплінами: «Криміналістичне слідознавство», «Криміналістична
фотографія та відеозапис», «Участь спеціаліста під час проведення слідчих
(розшукових) дій»
для здобувачів вищої освіти бакалавра
спеціальність (081) «Право»

з підготовки кадрів для підрозділів криміналістичного забезпечення
органів досудового розслідування Національної поліції України

Розглянуто та схвалено на засіданні
кафедри криміналістичного
забезпечення та судових експертиз
(протокол № 14 від 04.03.2021 р.)

Київ 2021

Програма атестації для здобувачів вищої освіти бакалавра спеціальності (081) «Право» / Укладачі: Примак Р., к.ю.н., доцент Свобода Є., к.ю.н. Михальчук Т. Київ : НАВС, 2021. 56 с.

Концепцію програми атестації для здобувачів вищої освіти бакалавра спеціальності (081) «Право» розроблено у складі:

в.о. завідувача кафедри криміналістичного забезпечення та судових експертиз – Примак Роман,

професор кафедри криміналістичного забезпечення та судових експертиз – кандидат юридичних наук, доцент Свобода Євгенія,

старший викладач кафедри криміналістичного забезпечення та судових експертиз – кандидат юридичних наук Михальчук Тетяна.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Професор кафедри теорії, методики та організації фізичної підготовки і спорту навчально-наукового інституту фізичної культури та спортивно-оздоровчих технологій Національного університету технологій імені Івана Черняхівського, доктор біологічних наук, професор Котляренко Лідія

Начальник відділу криміналістичного забезпечення ГСУ НПУ підполковник поліції Малиш Ігор

Обговорено та схвалено Вченою Радою Національної академії внутрішніх справ від 26 березня 2021 р., № 8

ЗМІСТ

ДИСЦИПЛІНИ НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ, ЩО ВИНОСЯТЬСЯ НА АТЕСТАЦІЮ	5
ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН	5
ВИМОГИ ЩОДО СФОРМОВАНOSTІ ЗНАНЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬО- КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ	17
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	24
МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЕКЗАМЕНУ	26
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ТА ПРАКТИЧНИХ СИТУАЦІЙНИХ ЗАВДАНЬ З НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН, ЩО ВИНОСЯТЬСЯ НА АТЕСТАЦІЮ	28
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	41

1. ДИСЦИПЛІНИ НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ, ЩО ВИНОСЯТЬСЯ НА АТЕСТАЦІЮ

- 1.1. Криміналістичне слідознавство.
- 1.2. Криміналістична фотографія та відеозапис.
- 1.3. Участь спеціаліста під час проведення слідчих (розшукових) дій.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

2.1. Тематичний зміст навчальної дисципліни «Криміналістичне слідознавство»:

Тема 1. Загальні положення криміналістичного слідознавства

Криміналістичне слідознавство як розділ науки криміналістики. Предмет, система, об'єкти та завдання, які вирішує криміналістичне слідознавство.

Етапи становлення та розвитку криміналістичного слідознавства. Видатні вчені, які внесли вклад у розвиток криміналістичного слідознавства.

Взаємозв'язок криміналістичного слідознавства з природничими та технічними науками. Понятійний апарат криміналістичного слідознавства.

Тема 2. Сліди рук

Наукові засади та механізм утворення слідів рук.

Класифікація слідів рук. Позитивні та негативні сліди. Латентні сліди. Види папілярних узорів та їх будова. Загальні та окремі ознаки будови папілярних узорів.

Методи та засоби виявлення і фіксації слідів рук. Вилучення та процесуальне закріплення слідів рук.

Попереднє дослідження слідів рук для отримання інформації про особу.

Криміналістичне значення слідів рук. Дактилоскопіювання з метою реєстрації особи.

Тема 3. Сліди шкіряного покриву голови та зубів людини

Особливості анатомічної будови шкіряних покривів голови. Сліди шкіряного покриву голови та механізм їх утворення. Основні види слідів шкіряного покриву та їх характерні ознаки.

Прийоми виявлення та фіксації слідів шкіряного покриву голови. Використання їх для отримання інформації про особу.

Особливості анатомічної будови зубного ряду. Сліди зубів та механізм їх утворення.

Види слідів зубів: сліди надкусу і відкусу, сліди зубних протезів. Індивідуальні ознаки окремих зубів. Ознаки набуті внаслідок хвороби, професійних та побутових ушкоджень.

Фіксація та вилучення слідів зубів. Правила зберігання слідів зубів.

Криміналістичне значення слідів зубів для встановлення особи.

Тема 4. Сліди ніг та взуття людини

Криміналістичне значення слідів ніг та взуття. Особливості будови підошви стопи та низу взуття. Механізм утворення слідів ніг людини і взуття.

Види слідів ніг та їх класифікація. Встановлення групової належності слідів взуття.

Доріжка слідів ніг та її елементи. Можливості визначення анатомо-фізичних даних особи за слідами ніг.

Способи виявлення та фіксації слідів ніг на різних поверхнях. Технічні засоби та матеріали, що використовуються для вилучення слідів ніг.

Використання колекцій слідів ніг для встановлення особи.

Тема 5. Отримання інформації про зовнішність людини

Наукові засади криміналістичної габітології. Зовнішність як джерело інформації про особу.

Структура опису зовнішності людини. Групи елементів та окремі ознаки зовнішності людини.

Способи відображення зовнішності людини. Суб'єктивне відображення зовнішності шляхом відтворення в пам'яті, опису та словесного портрету. Суб'єктивний портрет та його види. Особливості отримання суб'єктивних портретів шляхом малювання, складання композиції з фотознімків елементів зовнішності, композиції з використанням малюнків, реконструкції по черепу, комп'ютерного моделювання та анімації.

Сучасні технології об'єктивного відображення зовнішності шляхом фотографування, відеозапису, виготовлення масок та зліпків.

Внесення даних про зовнішність особи в автоматизовані інформаційно-пошукові системи для криміналістичної реєстрації.

Тема 6. Сліди одорологічного походження

Наукові засади криміналістичної одорології. Поняття, види та властивості слідів запаху. Джерела слідів запаху. Криміналістичні властивості одорологічних слідів: безперервність процесу утворення слідів; рухливість; розсіюваність; селективність.

Правила поводження з одорологічними слідами на місці події. Виявлення, фіксація та вилучення одорологічних слідів. Інформація, що містять джерела та сліди запаху.

Банк даних одорологічної інформації. Використання слідів запаху для ідентифікації особи.

Тема 7. Сліди звуку як джерело доказової інформації

Наукові засади криміналістичної акустики. Поняття та властивості звукових слідів. Джерела звукових слідів. Звукове середовище як відображення місця вчинення кримінального правопорушення.

Характеристики звукових слідів: динамічний діапазон, частотна смуга, розбірливість, рівень завад, відтворюваність.

Способи фіксації звуку: органоліптичний і технічний. Прийоми та засоби фіксації звукових слідів. Розподіл сигналів звукозапису за способом перетворення та закріплення енергетичних характеристик сигналів.

Можливості використання звукових слідів для встановлення особи.

Тема 8. Сліди пошкодження одягу

Сліди одягу людини і рукавичок та механізм їх утворення. Особливості структури матеріалів, з яких виготовляється одяг та рукавички.

Види слідів одягу. Сліди механічного та вогнепального пошкодження. Характеристика пошкоджень одягу тупими та гострими предметами. Інші кримінальні пошкодження одягу. Оптичні, фізичні та хімічні методи виявлення слідів одягу.

Способи виготовлення рукавичок та додаткові ознаки, що обумовлені способом їх виготовлення. Встановлення групової належності рукавичок за відображенням технологічних особливостей виготовлення та структури матеріалу.

Технічні засоби для фіксації та вилучення слідів одягу та рукавичок. Вилучення мікрооб'єктів та біологічних субстанцій з одягу та рукавичок. Можливості попереднього дослідження слідів одягу та рукавичок для отримання доказової інформації.

Тема 9. Сліди транспортних засобів

Поняття слідів транспортних засобів та їх види. Будова шин транспортних засобів. Особливості відображення ознак у слідах шин та частин транспортних засобів, що утворюються на місці події.

Механізм утворення слідів контактної взаємодії на транспортних засобах, одязі потерпілого при вчиненні дорожно-транспортної пригоди.

Можливості встановлення типу транспортних засобів та напрямку його руху за слідами контактної взаємодії з іншими об'єктами.

Правила фіксації та вилучення слідів транспортних засобів.

Тема 10. Сліди знарядь зламу та інструментів

Поняття слідів знарядь зламу та інструментів, механізм їх утворення. Класифікація слідів знарядь зламу та інструментів. Криміналістичне значення слідів знарядь зламу та інструментів.

Ознаки знарядь зламу та інструментів, що відображаються в слідах. Вплив фронтального, зустрічного та робочого кутів на характер і ступінь відображення індивідуальних ознак у слідах.

Можливості встановлення групової належності знарядь зламу, інструментів та предметів на місці події. Правила виявлення, фіксації та вилучення слідів знарядь зламу та інструментів. Реєстрація слідів знарядь зламу та інструментів в трасологічній слідотечі.

Сліди зламу замків, запираючих та пломбуючих пристроїв та їх криміналістичне значення. Особливості огляду та попереднього дослідження замків та запираючих пристроїв на місці події. Правила вилучення замків, запираючих та пломбуючих пристроїв.

Можливості встановлення напряму розбиття листового скла за характером радіальних та концентричних тріщин.

Тема 11. Сліди вогнепальної і холодної зброї

Поняття слідів пострілу та їх класифікація. Чинники, що впливають на балістичні характеристики польоту кулі. Механізм утворення пробоїн. Види пробоїн. Сліди рикошету.

Основні та додаткові сліди пострілу. Дія чинників, що супроводжують постріл. Вплив процесів, що виникають біля дульного зрізу зброї під час пострілу, на механізм утворення додаткових слідів.

Можливості встановлення типу вогнепальної зброї за характером пошкоджень, за поширенням порохових газів та зерен пороху, що не згоріли, частинок кіптяви, металу та мастила з каналу ствола. Визначення виду снаряду чи набоїв за пробоїнами та додатковими слідами пострілу.

Можливості встановлення напрямку, дистанції та місця, звідки проведено постріл та послідовності утворення пошкоджень за результатами попередніх досліджень вхідного та вихідного отворів. Застосування сучасних технічних засобів для ситуаційного моделювання обставин використання зброї на місці події.

Методи і засоби виявлення, фіксації та вилучення продуктів пострілу на руках, одязі особи, що стріляла, та на інших предметах.

Механізм утворення слідів холодної зброї на перешкодах. Сліди тиску, ковзання, різання, розрубання, проколювання, розпилу.

Використання кулегільзотек та колекцій холодної зброї для отримання інформації про знаряддя злочину.

Тема 12. Сліди та об'єкти біологічного походження

Сліди біологічного походження та їх види. Сліди тварин, рослин, людини та їх криміналістичне значення. Класифікація слідів біологічного походження за: продуктами життєдіяльності людини; виділеннями організму; об'єктами утвореними у результаті пошкоджень тканин та органів людини.

Види слідів крові та механізм їх утворення. Встановлення напряму руху людини за характером розбризкування крові.

Методи та засоби виявлення, фіксації та вилучення слідів біологічного походження. Особливості пакування та зберігання слідів біологічного походження.

Тема 13. Мікрооб'єкти як джерело криміналістичної інформації

Поняття та класифікація мікрооб'єктів, мікрослідів та мікрочастинок.

Засоби для виявлення та фіксація мікрооб'єктів. Методи фіксації мікрооб'єктів: опис у протоколі огляду місця події; фото- та відеозйомка; виготовлення малюнків, планів та схем місць відбору об'єктів; штучне закріплення мікрооб'єктів на об'єкті-носії.

Правила вилучення мікрооб'єктів. Методи вилучення мікрооб'єктів: механічний, адгезійний, пневматичний, електричний, магнітний, капілярний, вакуумний, адсорбційний.

Можливості попереднього криміналістичного дослідження мікрооб'єктів на місці події.

Тема 14. Сліди вибуху та пожежі

Основні фактори дії вибуху на конструкції та людей. Пряма та зворотня вибухова хвиля. Види слідів-об'єктів на місці вибуху: залишки вибухових речовин; фрагменти вибухових пристроїв; уражуючі елементи; уламки засобів ініціювання. Супутні сліди вибуху: окопчення, обвуглювання, металізація об'єктів.

Можливості встановлення потужності вибуху за розмірами воронки, за висотою валика викинутого ґрунту, за ступенем руйнування конструкцій.

Правила вилучення залишків вибухових речовин. Встановлення типу застосованих вибухових речовин на місці події за допомогою хімічних тестів.

Класифікація слідів пожежі: сліди нагрівання, закопчування, оплавлення, обуглювання, спопеління. Визначення джерела підпалу за ступенем термічної дії полум'я на металеві та дерев'яні конструкції. Методика вилучення зразків конструктивних матеріалів та залишків легкозаймистих речовин на місці пожежі.

Використання слідів вибуху та пожежі в розслідуванні кримінальних правопорушень.

Тема 15. Сліди фізичних явищ, сильнодіючих і отруйних речовин, сил та явищ природи

Поняття слідів фізичних явищ, сил та явищ природи. Фізичні явища – дія електричного струму, високої та низької температур, надвисокочастотних хвиль, радіації та їх джерела. Сліди їх дії на людину.

Сильнодіючі та отруйні речовини, їх види та механізм дії. Сліди фізичної і хімічної дії отруйних речовин. Використання одорологічної інформації при пошуці слідів дії цих речовин. Правила вилучення та зберігання сильнодіючих та отруйних речовин.

2.2. Тематичний зміст навчальної дисципліни «Криміналістична фотографія та відеозапис»:

Тема 1. Введення в криміналістичну фотографію.

Історичні аспекти виникнення, становлення та розвитку цифрової фотографії. Поняття, предмет і завдання криміналістичної фотографії.

Система криміналістичної фотографії. Види криміналістичної фотографії, її методи та прийоми.

Суб'єкти застосування криміналістичної фотографії.

Характеристика оперативної фотографії.

Особливості дослідницької фотографії.

Зв'язок криміналістичної фотографії з окремими розділами криміналістики, загальної фотографії, фізики, хімії, іншими природничими і технічними науками.

Фотографія як спосіб об'єктивної фіксації криміналістично значущої інформації. Використання криміналістичної фотографії для фіксації, відтворення та уточнення доказової інформації. Доказове значення матеріалів фотозйомки.

Фотографічні знімки як речовий доказ, як похідні речових доказів і як додатки до процесуальних актів.

Правові підстави та порядок застосування фотозйомки, процесуальне оформлення отриманих результатів.

Тема 2. Загальна характеристика фотографічного процесу.

Сутність природи світла. Видима і невидима ділянки електромагнітного спектру. Закони світла. Основні відомості з фізичної та геометричної оптики.

Характеристика основних фотометричних величин і понять, які

використовуються у фотографії.

Принцип роботи лінзи. Поняття, основні типи та характеристика лінз. Деталі оптичних систем. Аберації в лінзах.

Процес утворення зображення на світлочутливому елементі.

Принцип роботи електронно-оптичних перетворювачів, одержання за їх допомогою зображення. Формування електричного сигналу зображення з використанням напівпровідникових матриць на приладах із зарядовим зв'язком.

Тема 3. Технічні засоби фотозйомки.

Світлонепроникна камера. Особливості конструкції сучасних фотографічних камер. Основні вузли фотографічної камери. Видошукачі. Датчик зображень (типи, принцип дії, аналого-цифрове перетворення, основні характеристики датчиків: світлочутливість за стандартом ISO; фізичний розмір датчика зображень; фізичний розмір пікселей; розрядність кольору; фіксація кольору; динамічний діапазон).

Носії цифрової інформації: буферна, вбудована і сервісна пам'ять, PCMCIA, CompactFlash і MicroDrive, SmartMedia, MultiMedia Card/Secure Digital, Memory Stick, Picture Card.

Система живлення.

Фотографічний об'єктив (конструктивні елементи, технічні характеристики, класифікація).

Механізми фокусування об'єктива. Автоматизація фокусування об'єктива. Фотографічні затвори, їх призначення, конструктивні особливості, переваги і недоліки.

Класифікація фотоапаратів. Приладдя до фотоапаратів. Тенденції удосконалення конструкцій фотоапарата.

Цифрові фотоапарати, їх типи. Принцип цифрового запису зображення. Основні характеристики цифрових фотоапаратів. Особливості застосування цифрової фотоапаратури для зйомки. Світлофільтри: класифікація і характеристики.

Фотографічні приналежності (сумка для фотокамери, інструкція по експлуатації, запасні елементи живлення, акумуляторні елементи живлення, батарейний блок, тримач батарейок, батареї великої ємності, зарядний пристрій, штатив, фотографічний спалах, вбудований спалах, зовнішній спалах). Інструменти експонування. Основні засоби догляду за фотокамерою.

Тема 4. Основи фотозйомки.

Поняття та сутність процесу фотографічної зйомки. Принцип дії цифрової фотокамери (теорія фотозйомки, принцип цифрового кодування, одержання кольорового цифрового знімка). Настроювання цифрової фотокамери (формат зображення, формат файла: JPEG, TIFF, RAW; показник ISO, автофокус і ручне керування фокусом, баланс білого, регулювання різкості, насиченості зображення, вибір колірного простору, вибір співвідношення сторін, додаткові можливості: панорамна зйомка, функція макрозйомки, кріплення для штатива, зйомка відео, таймери автоспуску і дистанційне керування). Роздільна здатність.

Основи композиції фотографічного кадру. Методи визначення експозиції.

Режим експонування. Нормальна та оптимальна експозиція. Чинники, які впливають на вибір оптимального значення діафрагми та видержки при фотозйомці.

Глибина різкості та глибина різко зображуваного простору. Фотографічна фіксація статичної та динамічної інформації.

Особливості зйомки в умовах природного та штучного освітлення. Значення освітлення для формування зображення. Зйомка зі світлофільтрами.

Метадані. Оцінка якості зображення на екрані РКІ. Вплив несприятливих факторів на зйомку. Оцінка якості знімка.

Тема 5. Панорамна фотозйомка.

Сутність панорамного методу зйомки у криміналістичній фотографії. Види панорамної фотозйомки: лінійна, кругова, ступінчаста (ярусна) панорама. Спеціальні види панорамної зйомки. Способи та напрями застосування панорамного методу. Основні правила проведення фотозйомки шляхом лінійної та кругової панорами. Зйомка за допомогою панорамної приставки та панорамного фотоапарата.

Фотоапаратура та обладнання, які використовуються при панорамній фотозйомці.

Тема 6. Вимірювальна фотозйомка.

Вимірювальний метод зйомки та особливості його застосування.

Фотозйомка за допомогою лінійного масштабу. Правила фотозйомки за допомогою глибинного (метрична стрічка, квадрат) та об'ємного (метричний куб, конус) масштабів. Відтворення дійсних розмірів сфотографованих об'єктів шляхом геометричної побудови перспективної координатної сітки на фотознімку.

Фотоапаратура та обладнання, які використовуються у вимірювальному методі фотозйомки. Особливості використання для перспективної зйомки спеціальних вимірювальних фотоапаратів.

Тема 7. Сигналітична (впізнавальна) фотозйомка.

Сигналітичний метод зйомки та особливості його застосування. Правила проведення сигналітичної зйомки. Сигналітична фотозйомка живих осіб. Вимоги до пози та комплексу зображень людини для найбільш точного відображення її зовнішності. Сигналітична фотозйомка трупів.

Рекомендації щодо використання макіяжу перед проведенням впізнавальної фотозйомки. Вибір освітлення та фону для впізнавальної фотозйомки.

Особливість застосування фотоапаратури та обладнання при сигналітичній зйомці.

Тема 8. Мікро- і макрофотографія.

Сутність методів мікро- та макрозйомки у криміналістичній фотографії. Межі застосування, основні правила проведення та розрахунок параметрів мікро- та макрозйомки. Особливості мікро- та макрозйомки типових криміналістичних об'єктів. Фотографічна апаратура, обладнання та фотоматеріали, що використовуються при мікро і макрозйомці, рекомендації щодо їх вибору та застосування.

Тема 9. Репродукційна фотографія.

Сутність методу репродукційної фотографії. Об'єкти репродукційної фотографії та їх класифікація. Особливості застосування репродукційного методу. Основні правила фотографічної репродукції.

Апаратура для проєкційного та контактного копіювання. Мікрофільмування. Рефлексна фотографія. Фотографічна апаратура для репродукційної зйомки.

Тема 10. Контрастуюча фотографія.

Основні поняття контрастуючої фотографії. Характеристика зміни співвідношення яскравості та оптичної щільності фотографічних зображень у порівнянні з яскравістю та кольоровими характеристиками самого об'єкта.

Особливості сприйняття людським оком малоконтрастних об'єктів. Властивості людського ока: гранична різниця та контрастна чутливість. Вплив морфологічних ознак об'єкта на ступінь роздільного сприйняття деталей.

Завдання контрастуючої фотографії. Підвищення контрасту при фотографуванні деталей з невисокою яскравістю. Зниження контрасту з метою виключення викривлень, що заважають сприйняттю дрібних деталей. Селективне підсилення важливих деталей з одночасним послабленням викривлень.

Методи контрастуючої фотографії, їх класифікація.

Методи зміни контрасту за яскравістю в процесі зйомки: посилення «тіньового» контрасту, послаблення «тіньового» контрасту, посилення контрасту шляхом зміни характеру розсіювання світла.

Метод зміни кольорового контрасту при використанні фотозйомки з розділенням кольорів. Поняття ефективного освітлення.

Обладнання, що використовується для контрастуючої фотографії.

Тема 11. Кольоророздільна фотографія.

Поняття та завдання кольоророздільної фотографії.

Способи передачі кольорових відтінків об'єкта шляхом збільшення, зменшення співвідношення щільностей на чорно-білому знімку: фотографування в різних ділянках спектру, використання монохроматичних джерел світла, використання світлофільтрів.

Обладнання для фотозйомки з розділенням кольорів.

Тема 12. Фотозйомка у невидимій ділянці спектру.

Особливості фотографування в невидимих ділянках спектра.

Фотографування люмінесценції, викликані ультрафіолетовими променями. Джерела ультрафіолетового випромінювання. Використання пропускаючого та «загороджувального» фільтрів при фотозйомці видимої люмінесценції.

Фотоапаратура, обладнання для фотографування в ультрафіолетовій ділянці спектра.

Фотографування люмінесценції, викликані інфрачервоними променями. Джерела інфрачервоного випромінювання.

Фотоапаратура, обладнання для фотографування в інфрачервоній ділянці спектра.

Тема 13. Особливості фотозйомки при проведенні окремих слідчих (розшукових) дій.

Особливості методики фотозйомки при огляді місця події. Рекомендації щодо розрахунку параметрів зйомки в залежності від пори року, часу доби та метеоумов при фіксації об'єктів і слідів кримінального правопорушення. Фотографічна апаратура, що використовується при зйомці на місці події.

Особливості методики фотозйомки при проведенні слідчого експерименту, при обшуку, при впізнанні людей і предметів. Правила фотографічної фіксації зазначених слідчих (розшукових) дій і фотографічна апаратура та обладнання, що при цьому використовуються.

Тема 14. Введення в криміналістичний відеозапис.

Поняття, система і завдання судового відеозапису. Місце судового відеозапису у системі криміналістики. Основні принципи криміналістичного відеозапису. Система судового відеозапису. Наукові положення криміналістичного відеозапису. Тактичні прийоми та методичні рекомендації по застосуванню відеозапису у слідчій, експертній і судовій практиці.

Оперативний та дослідницький відеозапис.

Історія криміналістичного відеозапису.

Кримінально-процесуальні основи застосування відеозапису в слідчій та експертній практиці (процесуальні питання застосування відеозапису, доказове значення відеоматеріалів, що приєднуються до матеріалів кримінального провадження, процесуальні правила оформлення результатів відеозйомки).

Тема 15. Технічні засоби криміналістичного відеозапису.

Формати відео апаратури: розвиток і сучасний стан. Побутові формати відеозапису: аналогові (VHS, S-VHS, VHS-C, S-VHS-C, Video 8, Hi 8); цифрові (Digital 8, miniDV, microDV и DVD).

Будова і принцип дії відеоапаратури. Відеокамера. Акумулятор та мережний зарядний пристрій. Типи акумуляторів: нікель-кадмієві (Ni-Cd), нікель-метал-гідридні (NiMH) (металоводневі, нікель-гідридні), літій-іонні (Li-ion).

Основні системи і органи управління відеокамерою (оптична система відеокамери, канал запису і відтворення відеозображення, канал запису і відтворення звуку, блок магнітних відео головок, система автоматичного регулювання: автоматичного фокусування (автофокус), автоматичної настройки колірного балансу «балансу білого», автоматичного вибору режиму експонування, автоматичної стабілізації зображення (оптична або електронна).

Правила поводження зі знімальною технікою та відтворюючою апаратурою.

Носії інформації, використовувані у сучасній відеоапаратурі (відеокасети і магнітні стрічки для відеозапису, карти флеш-пам'яті, оптичні диски, жорсткі диски Microdrive).

Тема 16. Зображувальні засоби та операторські прийоми криміналістичного відеозапису.

Засоби відеозапису. Масштабна побудова кадру. Освітлення. Колірна температура світла. Передача кольоровості об'єкта.

Прийоми відеозапису. Зйомка статичними кадрами. Панорамування (статичне, динамічне). Наїзд та від'їзд. Прискорена зйомка. Уповільнена зйомка.

Сценарний план відеофільму, його зміст і структура. Порядок проведення і зміст слідчої (розшукової) дії, що підлягає відеофіксації. Підготовчі заходи: визначення об'єктів чи дій, що підлягають фіксації з урахуванням умов проведення даної слідчої (розшукової) дії; вибір прийомів і способів відеозапису; вибір знімальної техніки та додаткових пристосувань (штатив, джерело живлення, освітлювач, зовнішній мікрофон тощо).

Тема 17. Відеозапис при проведенні слідчих (розшукових) дій.

Загальні питання застосування відеозапису в процесі розслідування кримінальних правопорушень.

Особливості відеозапису при проведенні оглядів місць подій.

Відеозапис при проведенні слідчого експерименту.

Особливості відеозапису при проведенні обшуку.

Відеозапис при пред'явленні для впізнання, допиті, освідуванні, затриманні підозрюваного.

2.3. Тематичний зміст навчальної дисципліни «Участь спеціаліста під час проведення слідчих (розшукових) дій»:

Тема 1. Теоретичні та практичні питання використання спеціальних знань у слідчій і судовій практиці.

Поняття спеціальних знань, їх ознаки та суб'єкти використання і застосування у кримінальному провадженні. Правова регламентація використання спеціальних знань у кримінальному процесуальному законодавстві. Форми використання спеціальних знань у кримінальному провадженні. Процесуальні форми використання спеціальних знань у кримінальному провадженні. Непроцесуальні форми використання спеціальних знань у кримінальному провадженні. Порівняльна характеристика експерта та спеціаліста щодо принципів використання спеціальних знань. Правові основи та науково-технічні засоби, що використовуються спеціалістом при проведенні слідчих (розшукових) дій. Вимоги до таких засобів і підстави їх застосування. Тактичні та методичні прийоми, що застосовуються спеціалістом при огляді місця події, отриманні зразків для порівняльного дослідження. Фіксація факту отримання порівняльного матеріалу у протоколі слідчої (розшукової) дії. Правові та фактичні підстави залучення спеціаліста для підготовки матеріалів на експертизу. Можливості залучення спеціаліста, який брав участь в огляді місця події, для проведення експертизи. Види допомоги, наданої спеціалістом слідчому.

Тема 2. Правові, організаційні та тактичні основи участі спеціаліста в слідчих (розшукових) діях.

Регламентація використання спеціальних знань спеціалістом у кримінальному процесуальному законодавстві. Мета використання спеціальних знань при проведенні слідчих (розшукових) дій. Порядок та умови участі спеціаліста у

проведенні слідчих (розшукових) дій. Обов'язки і права спеціаліста. Принципи взаємодії спеціаліста та слідчого. Участь спеціаліста-криміналіста в роботі слідчо-оперативної групи. Участь спеціаліста на підготовчій стадії проведення слідчої (розшукової) дії. Використання техніко-криміналістичних засобів для фіксації ходу слідчої (розшукової) дії. Застосування техніко-криміналістичних засобів виявлення, фіксації і вилучення слідів на місці їх виявлення. Надання допомоги слідчому на заключному етапі проведення слідчої (розшукової) дії, фіксації її результатів та оцінці зібраних доказів.

Тема 3. Попереднє дослідження слідів та інших речових доказів. Виявлення, фіксація та вилучення криміналістично значущої інформації під час проведення слідчих (розшукових) дій.

Поняття та мета попереднього дослідження слідів та інших об'єктів при проведенні слідчих (розшукових) дій. Методи попереднього дослідження. Порядок оформлення результатів проведення попереднього дослідження. Використання результатів попереднього дослідження матеріальних слідів для виявлення особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, і обставин розслідуваної події. Експрес-методи попереднього дослідження речових доказів. Виявлення, фіксація, вилучення слідів рук на місці події і можливості їх дослідження. Методи виявлення слабо видимих і невидимих слідів рук. Методи вилучення слідів рук з різних поверхонь. Виявлення, фіксація, вилучення на місці події: слідів взуття, слідів біологічного походження, запахових слідів людини, слідів транспортних засобів, слідів знаряддя зламу та можливості їх дослідження.

Тема 4. Участь спеціаліста в огляді місця події.

Поняття, правове забезпечення огляду місця події. Види слідчого огляду. Організаційні, тактичні та методичні основи участі спеціаліста в огляді місця події. Основні завдання, які вирішуються спеціалістом під час огляду місця події. Науково-технічні засоби, що використовуються при огляді місця події для виявлення, фіксації та вилучення речових доказів. Вимоги, що пред'являються до таких засобів і підстави їх застосування. Характеристика та призначення комплектів науково-технічних засобів, звуко- і відеозаписуючих приладів, які використовуються під час огляду місця події. Техніко-криміналістичні методи, способи і засоби виявлення, фіксації та вилучення слідів. Класифікація слідів, що зустрічаються на місці події. Роль моделювання та реконструкції під час огляду місця події. Визначення послідовності дій, способів пошуку слідів та інших речових доказів, вибір відповідних науково-технічних засобів. Завдання спеціаліста на етапі детального огляду місця події. Дії спеціаліста на статичній стадії огляду. Дії спеціаліста на динамічній стадії огляду. Надання допомоги слідчому у вивченні об'єктів огляду, виявленні ознак, що їх індивідуалізують, визначенні належності об'єктів огляду до розслідуваної події. Визначення засобів та методів виявлення і фіксації слідів. Фотографування та відеозйомка на місці події. Криміналістичні методи і засоби фіксації матеріалів та речовин, об'єктів біологічного походження тощо. Правила зберігання об'єктів-носіїв зі слідами, їх упакування. Дії спеціаліста на заключному етапі огляду. Вилучення і упакування об'єктів огляду місця події.

Описання слідів у протоколі огляду. Оформлення результатів фотографування, копіювання, моделювання, фіксації слідів.

Тема 5. Особливості участі спеціаліста в огляді місця події з урахуванням ситуації огляду та виду кримінального правопорушення.

Основні завдання, які вирішуються спеціалістом під час огляду місця події. Вимоги, що пред'являються до спеціаліста, який бере участь в огляді місця події, його обов'язки. Психологічні особливості роботи спеціаліста-криміналіста в складі слідчо-оперативної групи на місці події. Техніка безпеки спеціаліста на місці події. Дії спеціаліста на етапах огляду місця події (початковому, основному, заключному).

Особливості огляду місця події під час розслідування вбивств на відкритій місцевості, у приміщенні, вчинених на замовлення. Особливості огляду місця події у провадженнях про сексуальні вбивства. Особливості огляду місця події під час розслідування дітовбивств. Особливості огляду місця події при виявленні невідомих, розчленованих і скелетованих трупів.

Особливості огляду місця події при різних видах смерті: самоповішання, самогубство з застосуванням вогнепальної зброї, падіння з висоти, автомобільна і залізнична травма, смерть при пожежі, передчасна смерть, нещасний випадок.

Особливості огляду місця події при зґвалтуванні.

Особливості огляду місця події під час розслідування ДТП.

Особливості огляду місця події під час розслідування розбійних нападів (грабежів) у приміщенні та на відкритій місцевості.

Особливості огляду місця події під час розслідування крадіжок (із магазину, квартири, автомобіля тощо).

Особливості огляду місця події під час розслідування незаконного заволодіння транспортним засобом.

Особливості огляду місця події під час розслідування кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів.

Особливості огляду місця події під час розслідування кримінальних вибухів.

Особливості огляду місця події при пожежі.

Тема 6. Особливості участі спеціаліста у проведенні інших слідчих (розшукових) дій

Участь спеціаліста у проведенні обшуку. Особливості обшуку як слідчої (розшукової) дії. Завдання, які вирішуються під час обшуку. Підготовка спеціаліста до участі в обшуку. Види допомоги слідчому при проведенні обшуку. Особливості огляду предметів і речей, що вилучаються при обшуку. Застосування техніко-криміналістичних засобів під час обшуку.

Участь спеціаліста у слідчому експерименті. Завдання, які вирішуються слідчим експериментом. Дії спеціаліста при підготовці слідчого експерименту. Особливості участі спеціаліста-криміналіста під час слідчого експерименту. Фіксація ходу і результатів слідчого експерименту.

Участь спеціаліста у проведенні допиту і пред'явленні для впізнання. Деякі особливості правового регулювання допиту та участі в ньому спеціаліста.

Взаємодія слідчого та спеціаліста при проведенні допиту з використанням речових доказів. Участь у підготовці до проведення пред'явлення для впізнання. Техніко-криміналістичне забезпечення пред'явлення для впізнання. Особливості фіксації ходу і результатів пред'явлення для впізнання.

Особливості участі спеціаліста в освідуванні.

Тема 7. Взаємодія спеціаліста і слідчого при призначенні та проведенні експертизи

Поняття та суть взаємодії слідчого з інспектор-криміналістом та працівниками Експертної служби. Форми, види та напрямки взаємодії слідчих та експертних підрозділів. Особливості взаємодії слідчого з спеціалістами під час проведення судової експертизи. Консультативна допомога слідчому при призначенні експертизи, формулюванні питань у постанові про призначення експертизи. Надання допомоги у підготовці матеріалів на експертизу та отриманні зразків для порівняльного дослідження.

3. ВИМОГИ ЩОДО СФОРМОВАНOSTІ ЗНАНЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Криміналістичне слідознавство» є: набуття здобувачами знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності; застосування спеціалістом спеціальних знань не лише в лабораторних умовах, але й при проведенні слідчих (розшукових) дій; формування у здобувачів знань і вироблення умінь та навичок виявлення, фіксації, вилучення, проведення попереднього дослідження криміналістично значущої інформації під час проведення слідчих (розшукових) дій.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Криміналістичне слідознавство» є:

- формування знань про загальні положення криміналістичного слідознавства;
- накопичення здобувачами запасу базових термінів з криміналістичного слідознавства;
- систематизація кола завдань, які майбутній спеціаліст буде вирішувати для забезпечення актуальних потреб техніко-криміналістичного забезпечення слідчих (розшукових) дій та інших потреб у розслідуванні злочинів;
- активізація пізнавальної діяльності здобувачів на отримання знань при подальшому опануванні іншими навчальними дисциплінами;

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти бакалавр повинні:

знати:

- поняття криміналістичного слідознавства;
- предмет, об'єкти та завдання криміналістичного слідознавства;
- характеристики об'єктів криміналістичного слідознавства;
- технічні засоби, що використовуються для виявлення, фіксації та вилучення слідів;

- прийоми та способи попереднього дослідження слідів;
- вимоги до процесуального закріплення слідів;
- сучасні технології, що використовуються для реєстрації слідів;

вміти:

– оперувати основними положеннями та поняттями криміналістичного слідознавства;

– застосовувати належним чином відповідні науково-технічні засоби, методи та прийоми при виявленні, фіксації й вилученні матеріальних слідів кримінального правопорушення;

– надавати допомогу слідчому при відборі зразків для порівняльного дослідження;

– надавати рекомендації слідчому стосовно подальшого ефективного використання матеріальних і ідеальних слідів у процесі розслідування тощо;

володіти:

– базовою термінологією з криміналістичного слідознавства;

– відомостями які містять інформацію про слідову інформацію;

– відомостями про ознаки і властивості об'єктів, які містять на собі слідову інформацію про сліди злочинів;

– науково-технічними прийомами, засобами і методами виявлення, фіксації й вилучення різноманітних слідів кримінального правопорушення;

– вміннями аналізувати інформацію, що виникла при застосуванні технічних засобів та методів при проведенні експертного дослідження.

Програмні компетентності відповідно до вимог освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти.

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; здатність бути критичним і самокритичним; здатність працювати в команді; здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності: знання норм Кримінального процесуального кодексу України; здатність застосовувати набуті спеціальні знання в своїй професійній діяльності; знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права; здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань в правоохоронній діяльності (оперативно-розшуковій, слідчій); здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти; здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування при здійсненні правоохоронної діяльності; здатність до

логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення; здатність використання технічних засобів фіксації; здатність застосувати знання у практичній діяльності при моделюванні правових ситуацій; здатність використовувати технічні засоби та методи при пошуку, виявленні, фіксації та вилученні, попередньому дослідженні матеріальних об'єктів – речових доказів.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Криміналістична фотографія та відеозапис» є опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати завдання в процесі здійснення професійної діяльності (проведенні слідчих (розшукових) дій), а саме:

- засвоєння теоретичних положень фізичної та геометричної оптики;
- вивчення теоретичних основ процесу застосування науково-технічних засобів з метою отримання фото- (статичного) та відео- (динамічного) зображення як джерела доказової інформації;
- набуття здобувачами практичних навичок фіксації, зберігання, обробки та використання отриманої інформації при розслідуванні кримінальних правопорушень;
- опанування сучасними комп'ютерними технологіями отримання фотографічних зображень.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- основні поняття загальної і криміналістичної фотографії та відеозапису;
- будову фотографічної апаратури, її можливості (з урахуванням технічних характеристик) та принцип дії;
- правила одержання, фіксації, обробки та зберігання статичної (фото-) і динамічної (відео-) інформації;
- методи зйомки у криміналістичній фотографії;
- завдання, які вирішує криміналістична фотографія та відеозапис при проведенні слідчих (розшукових) дій;
- тактику, методичку і особливості фотозйомки процесуальних дій;
- правові підстави застосування фото- та відеозйомки при проведенні слідчих (розшукових) дій;
- перспективні напрями використання фото- та відеозйомки в експертній практиці;
- основні теоретичні положення судової (криміналістичної) фотографії та відеозапису;
- теоретичні основи сучасних фотографічних процесів;
- основи отримання, передачі, запису зображення та звуку з використанням цифрових способів;
- фотографічні методи фіксації і дослідження криміналістичних об'єктів;
- методи цифрової фотографії і програмне забезпечення для обробки відеозапису;

- принцип дії, основні технічні характеристики і правила експлуатації фотографічної і відео апаратури і пристроїв, що використовуються в слідчих та експертних підрозділах;

- властивості криміналістичних об'єктів і особливості їх фотографування;

- порядок, організацію, тактику, процесуальні вимоги використання фотографічної зйомки і відеозапису при проведенні слідчих (розшукових) дій, експертних досліджень;

- основні напрямками подальшого вдосконалення методів і засобів судової (криміналістичної) фотографії та відеозапису;

вміти:

- правильно застосовувати науково-технічні засоби, прийоми та методи при одержанні, фіксації, зберіганні, обробці й використанні статичної (фото-) та динамічної (відео-) інформації, в залежності від мети і конкретних умов;

- оформляти результати застосування науково-технічних засобів фіксації криміналістичної інформації у вигляді фотографічних таблиць, відеосюжетів, цифрових файлів на носіях цифрової інформації;

- формулювати конкретні рекомендації стосовно ефективного проведення зазначених дій;

- усувати недоліки фотозйомки та обробки зображень, оперативно корегувати відповідні дії в залежності від об'єктивних обставин;

- користуватися методами судово-оперативної та судово-дослідницької фотографії;

- користуватися методами відеозйомки при проведенні слідчих (розшукових) дій;

- застосовувати методи вимірнувальної фотографії при фіксації криміналістичних об'єктів;

- застосовувати технічні засоби відповідно до норм КПК України;

- користуватися фотографічною і відеотехнікою та устаткуваннями для зйомки;

- проводити аналіз якості фотографічного і відео зображення;

- застосовувати отримані знання у своїй професійній діяльності;

- застосовувати фото- і відеотехніку для фіксації слідів, предметів та інших об'єктів з метою використання результатів зйомки під час досудового розслідування;

володіти:

- навичками збору, узагальнення та аналізу інформації про напрямки подальшого вдосконалення методів і засобів криміналістичної фотографії і відеозапису;

- навичками творчого вирішення професійних завдань;

- сучасними засобами криміналістичної фотографії і відеозапису;

- навичками технічного забезпечення при проведенні слідчих (розшукових) дій;

- прийомами впізнавальної (сигналітичної) фотозйомки;

– прийомами і способами поширення передового досвіду застосування фотографії та відеозапису в правозастосовчій практиці;

– нормативно-правовою базою і теоретичними положеннями при оформленні фототаблиць (ілюстративних таблиць) до протоколів слідчих (розшукових) дій, а також результатами застосування відеозапису;

– навичками процесуального оформлення результатів фото- і відеозйомки для подальшого їх використання в процесі доказування.

Програмні компетентності (інтегральні, загальні та фахові) відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців освітнього ступеня бакалавра в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»:

– **інтегральні компетентності** – здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;

– **загальні компетентності** – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; здатність бути критичним і самокритичним; здатність працювати в команді;

– **спеціальні компетентності за напрямом підготовки** – здатність застосовувати спеціальні знання в діяльності з техніко-криміналістичного забезпечення у стандартних та окремих нестандартних ситуаціях; уміння планувати і організовувати свою професійну діяльність; знання і розуміння предмета та характеру діяльності з криміналістичного забезпечення, природи етичних стандартів та здатність діяти на їх основі; здатність проведення попередніх досліджень, уміння грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати, брати участь в аргументованій професійній дискусії; здатність працювати з різними джерелами інформації, інформаційними ресурсами, сучасними засобами та методами; здатність використовувати технічні засоби та методи при пошуку, виявленні, фіксації та вилученні, попередньому дослідженні матеріальних об’єктів – речових доказів.

Метою викладання навчальної дисципліни «Участь спеціаліста при проведенні слідчих (розшукових) дій» є набуття здобувачами знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності, направленої на формування і активний розвиток навиків та умінь при проведенні слідчих (розшукових) дій; формування у здобувачів знань із правових і організаційних основ участі спеціаліста у слідчих (розшукових) діях і вироблення умінь і навичок виявлення, фіксації, вилучення, проведення попереднього дослідження

криміналістично значущої інформації під час проведення слідчих (розшукових) дій.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Участь спеціаліста при проведенні слідчих (розшукових) дій» є:

- формування знань про загальні положення участі спеціаліста при проведенні слідчих (розшукових) дій;
- формування у здобувачів запасу базових термінів з участі спеціаліста при проведенні слідчих (розшукових) дій;
- систематизацію кола завдань, які майбутній спеціаліст буде вирішувати для забезпечення актуальних потреб слідчої та судової практики;
- активізацію пізнавальної діяльності здобувачів на отримання знань при подальшому опануванні інших навчальних дисциплін

Згідно з вимогами освітньо – професійної програми здобувачі вищої освіти «бакалавр» повинні:

знати:

- теоретичні та практичні питання використання спеціальних знань у слідчій і судовій практиці;
- правові, організаційні та тактичні основи участі спеціаліста в слідчих (розшукових) діях;
- принципи та форми використання спеціальних знань спеціалістом при проведенні слідчих (розшукових) дій;
- особливості участі спеціаліста в огляді місця події з урахуванням ситуації огляду та виду кримінального правопорушення;
- особливості участі спеціаліста у проведенні інших слідчих (розшукових) дій;
- методи, прийоми виявлення, фіксації, вилучення та пакування матеріальних об'єктів, які несуть на собі слідову інформацію вчиненого правопорушення;
- особливості взаємодії спеціаліста і слідчого при призначенні та проведенні експертизи.

вміти:

- планувати свою діяльність в залежності від виду слідчих (розшукових) дій, а також від умов їх проведення в конкретних ситуаціях;
- застосовувати належним чином відповідні науково-технічні засоби, методи та прийоми при виявленні, фіксації й вилученні матеріальних слідів кримінального правопорушення;
- виявляти, фіксувати, вилучати та пакувати матеріальні об'єкти, які несуть на собі слідову інформацію вчиненого правопорушення.
- проводити експрес-аналіз за зовнішніми характеристиками вилучених об'єктів (без надання письмового висновку);
- надавати допомогу слідчому при відборі зразків для порівняльного дослідження;
- вирішувати діагностичні та ситуаційні завдання під час проведення слідчих (розшукових) дій на основі аналізу й оцінки отриманої інформації;

- надавати рекомендації слідчому стосовно подальшого ефективного використання матеріальних слідів у процесі розслідування;
- застосовувати можливості моделювання та реконструкції під час огляду місця події тощо.

володіти:

- навичками творчого вирішення професійних завдань;
- сучасними технічними засобами та методами експертного дослідження;
- відомостями які містять інформацію про слідову інформацію;
- відомостями про ознаки і властивості об'єктів, які містять на собі слідову інформацію про сліди злочинів;
- вміннями аналізувати інформацію, що виникла при застосуванні технічних засобів та методів при проведенні експертного дослідження;
- дотримуватись збереження слідів та об'єктів при використанні технічних засобів під час огляду місця події;
- навичками збору, узагальнення та аналізу інформації про напрямки подальшого вдосконалення технічних засобів при проведенні слідчих та розшукових дій під час досудового розслідування;
- знаннями з охорони праці та нормативно-правовими актами, з урахуванням специфіки підрозділу, визначити номенклатуру заходів з охорони праці;
- взаємодією зі слідчими під час проведення слідчих дій та розшукових заходів;
- використовувати інформаційні та телекомунаційні системи.

Програмні компетентності (інтегральні, загальні та фахові) відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців освітнього ступеня бакалавра в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»:

– ***інтегральні компетентності*** – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов

– ***загальні компетентності*** – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; здатність бути критичним і самокритичним; здатність працювати в команді.

– ***спеціальні компетентності за напрямом підготовки*** – здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право; знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права; здатність визначити

належні та прийнятні для юридичного аналізу факти; здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції; здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності; здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Рівень компетентності та критерії оцінювання	Кількість набраних балів
<p><i>Високий (творчий):</i> Здобувач вищої освіти під час атестації виявив глибокі знання навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах, вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку, чітко, лаконічно, логічно послідовно дав відповіді на поставлені питання, вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань та аналізувати достовірність одержаних результатів, допускаючи деякі неточності.</p>	<p>90...100</p>
<p><i>Достатній (конструктивно-варіативний):</i> Здобувач вищої освіти під час атестації виявив міцні знання навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах, аргументовано дав відповіді на поставлені питання, вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань, допускаючи неточності і несуттєві помилки.</p>	<p>85...89</p>
<p><i>Достатній (конструктивний):</i> Здобувач вищої освіти під час атестації виявив достатні знання навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах, дав відповіді на поставлені питання, які, однак, містять певні (неістотні) неточності, достатні вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань.</p>	<p>75...84</p>

<p><i>Середній (репродуктивний):</i> Здобувач вищої освіти під час атестації виявив посередні знання значної частини навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах, дав мало аргументовані відповіді на поставлені питання, які містять істотні неточності, слабкі вміння застосовувати теоретичні положення при розв'язуванні практичних завдань.</p>	66...74
<p><i>Достатній (репродуктивний):</i> Здобувач вищої освіти під час атестації виявив слабкі знання навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах, дав неточні або мало аргументовані відповіді на поставлені питання, з порушенням послідовності викладення, слабкі вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань, допускаючи суттєві помилки.</p>	60...65
<p><i>Низький (рецептивно-продуктивний):</i> Здобувач вищої освіти під час атестації виявив незнання значної частини навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах, допустив істотні помилки у відповідях на поставлені питання, виявив невміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань (здобувач вищої освіти має право на повторний підсумковий контроль).</p>	35...59
<p><i>Низький (непродуктивний):</i> Здобувач вищої освіти під час атестації виявив незнання значної частини навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах, допустив істотні помилки у відповідях на поставлені питання, виявив невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних завдань, незнання основних фундаментальних положень (здобувач вищої освіти обов'язково повинен повторно вивчити навчальну дисципліну).</p>	1...34

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

5. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ АТЕСТАЦІЇ

Атестація – це визначення фактичної відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти. Атестація здійснюється відкрито і гласно. Здобувачі вищої освіти та інші особи, присутні на атестації, можуть вільно здійснювати аудіо- та/або відеофіксацію процесу атестації.

Державна атестація здійснюється Державною екзаменаційною комісією. Екзаменаційна комісія працює у терміни, визначені навчальним та робочим навчальним планом підготовки фахівців.

До проходження атестації допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі вимоги навчального плану.

У випадку неявки здобувача вищої освіти на засідання екзаменаційної комісії з поважних причин, підтверджених відповідними документами, для складання однієї навчальної дисципліни за рішенням Голови екзаменаційної комісії, атестація може бути перенесена на іншу дату, але в межах затвердженого розкладу роботи екзаменаційної комісії.

Тривалість екзаменів не повинна перевищувати 6 академічних годин для однієї групи.

Оцінку за відповідь на питання білету екзамену виставляє кожен член комісії.

Підсумкова оцінка атестації визначається як середня з оцінок за кожен вид екзаменаційних завдань (якщо інше не визначене програмою екзамену).

Рішення екзаменаційної комісії про оцінку знань, виявлених при складанні екзамену приймається на закритому засіданні комісії, відкритим голосуванням більшістю голосів членів комісії, які брали участь в її засіданні. За однакової кількості голосів голос Голови екзаменаційної комісії є вирішальним.

Якщо відповідь здобувача вищої освіти на екзамені не відповідає вимогам рівня атестації екзаменаційна комісія ухвалює рішення про те, що здобувач не пройшов атестацію і у протоколі засідання екзаменаційної комісії йому проставляється оцінка «незадовільно» (0-59 балів (FX, F)).

У випадку, якщо випускник не з'явився на засідання екзаменаційної комісії для складання екзаменів або захисту дипломної роботи, у протоколі зазначається, що він «неатестований у зв'язку із неприбуттям» на засідання.

Здобувачі вищої освіти, які запізнилися на атестацію письмово звертаються до Голови екзаменаційної комісії про можливість складання атестації у день атестації чи наступного дня (за умови роботи цієї ж комісії) до пишуть. Рішення про можливість складання екзамену приймається Головою.

Отримання здобувачем вищої освіти незадовільної оцінки на одному з екзаменів не позбавляє його права продовжувати складання екзаменів з інших дисциплін.

За структурою екзаменаційний білет містить:

– теоретичну частину (оцінювання знань) – два теоретичних питання (до 60 % балів);

– практичну частину (оцінювання розуміння, здатностей, умінь тощо) – одне ситуаційне практичне завдання на криміналістичних полігонах (до 40 % балів).

Практична частина державного екзамену перевіряє готовність випускників здійснювати у реальних умовах майбутньої професійної діяльності (ситуаційне практичне завдання) професійні функції.

Екзаменаційні білети повністю охоплюють зміст програм навчальних дисциплін «Криміналістичне слідознавство», «Криміналістична фотографія та відеозапис», «Участь спеціаліста під час проведення слідчих (розшукових) дій» що виноситься на атестацію та забезпечує перевірку всіх рівнів компетентностей (знання, розуміння, уміння, аналіз, синтез, критичне оцінювання).

Кількість екзаменаційних білетів для усного екзамену перевищує кількість осіб, що навчаються у навчальній групі не менше, ніж на 5. Кількість варіантів практичних завдань забезпечує самостійність виконання завдання кожним здобувачем вищої освіти на криміналістичному полігоні.

Відповіді на практичні завдання готуються письмово у повному обсязі.

6. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ТА ПРАКТИЧНИХ СИТУАЦІЙНИХ ЗАВДАНЬ З НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ДЕРЖАВНУ АТЕСТАЦІЮ

Перелік теоретичних питань

6.1. Перелік питань з навчальної дисципліни «Криміналістичне слідознавство»

1. Класифікація слідів кримінального правопорушення та механізм їх утворення.
2. Основні правила виявлення, фіксації та вилучення слідів-відображень.
3. Наукові засади та механізм утворення слідів рук.
4. Види папілярних узорів та їх будова.
5. Загальні та окремі ознаки будови папілярних узорів.
6. Фактори, що впливають на терміни збереження слідів рук.
7. Опис слідів рук у протоколі огляду.
8. Копіювання поверхневих слідів рук.
9. Копіювання об'ємних слідів рук.
10. Вилучення слідів рук разом із об'єктом та їх упакування.
11. Механізм слідоутворення і види слідів шкірного покриву.
12. Сліди зубів.
13. Криміналістичне значення слідів ніг та взуття.
14. Види слідів ніг та їх класифікація.
15. Встановлення групової належності слідів взуття.
16. Доріжка слідів ніг та її елементи.
17. Можливості визначення анатомо-фізичних даних особи за слідами ніг.
18. Опис слідів взуття у протоколі огляду.
19. Копіювання поверхневих слідів взуття.
20. Моделювання об'ємних слідів.
21. Ознаки зовнішності людини і механізм їх відображення при вчиненні кримінального правопорушення.
22. Поняття про ознаки і властивості зовнішності людини.
23. Класифікація і методика опису ознак зовнішності людини.
24. Джерела інформації про зовнішній вигляд людини.
25. Поняття слідів транспортних засобів та їх види.
26. Будова шин транспортних засобів.
27. Механізм утворення слідів контактної взаємодії на транспортних засобах, одязі потерпілого при вчиненні ДТП.
28. Криміналістичне значення пошкоджень одягу і його слідів.
29. Характеристика запаху людини як об'єкта криміналістичного дослідження.
30. Розгляд методичних основ пошуку слідів запаху людини на місці події.
31. Поняття слідів знарядь зламу та механізм їх утворення.
32. Види слідів знарядь зламу та їх класифікація.
33. Сліди вогнепальної зброї та механізм їх утворення.

34. Прийоми використання слідів вогнепальної зброї для встановлення її групової приналежності.
35. Сліди холодної зброї і використання їх для одержання інформації про подію злочину.
36. Сліди біологічного походження, їх види.
37. Сліди крові, механізм їх утворення.
38. Правила вилучення залишків вибухових речовин.
39. Класифікація вибухових речовин.
40. Класифікація слідів пожежі: сліди нагрівання, закопчування, оплавлення, обвуглювання, спопеління.
41. Визначення джерела підпалу за ступенем термічної дії полум'я на металеві та дерев'яні конструкції.
42. Поняття слідів пострілу та їх класифікація.
43. Сильнодіючі та отруйні речовини, їх види та механізм дії. Сліди фізичної і хімічної дії отруйних речовин.
44. Можливості встановлення типу транспортних засобів та напрямку його руху за слідами контактної взаємодії з іншими об'єктами.
45. Механізм утворення слідів контактної взаємодії транспортних засобів з іншими перешкодами.
46. Особливості відображення ознак у слідах шин та частин транспортних засобів, що утворюються на місці події.
47. Можливості попереднього дослідження слідів одягу та рукавичок для отримання доказової інформації.
48. Можливості попереднього криміналістичного дослідження мікрооб'єктів на місці події.
49. Засоби виявлення та фіксації мікрооб'єктів.
50. Механізм утворення слідів холодної зброї на перешкодах.

6.2. Перелік питань з навчальної дисципліни «Криміналістична фотографія та відеозапис»

1. Поняття «фотографія», «судова фотографія», «система судової фотографії».
2. Вибір ракурсу і масштабу при фотозйомці об'єктів криміналістичних досліджень.
3. Способи проведення макрозйомки.
4. Фотоапарат, його основні вузли та механізми.
5. Режими зйомки, особливості та значення.
6. Класифікація цифрових фотоапаратів.
7. Особливості репродукційної зйомки.
8. Види фотозйомки при огляді місця події та їх особливості.
9. Особливості орієнтувальної фотозйомки.
10. Використання світлофільтрів у криміналістичній фотографії.
11. Порядок проведення фотозйомки при огляді місця події.
12. Особливості фотозйомки рухомих об'єктів.
13. Особливості фотозйомки зі спалахом.

14. Методи судової фотографії.
15. Судово-оперативна фотографія: поняття та застосування.
16. Панорамна фотозйомка, особливості її проведення.
17. Фотографування при пред'явленні для впізнання.
18. Фотографічний процес, його основні етапи.
19. Особливості оглядової фотозйомки.
20. Особливості фотографування при обшуку.
21. Використання методів судової фотографії при проведенні слідчих (розшукових) дій.
22. Фотографування при проведенні слідчих (розшукових) дій.
23. Фокусування в умовах недостатньої освітленості.
24. Види судової фотографії.
25. Впізнавальна фотозйомка: види, способи її проведення.
26. Фотографування в умовах недостатньої освітленості.
27. Особливості фотозйомки у невидимій ділянці спектру.
28. Види, значення та режими освітлення у судовій фотографії.
29. Види методів оперативної та дослідницької фотографії.
30. Фактори, які впливають на вибір видержки при фотозйомці.
31. Судова фотографія, система та завдання.
32. Особливості фотографування при пред'явленні для впізнання.
33. Методи судово-оперативної фотозйомки.
34. Особливості фотозйомки в ультрафіолетовій ділянці спектра.
35. Режими фокусування, види та значення.
36. Особливості фотозйомки при проведенні огляду місця події.
37. Предмет і система судової фотографії.
38. Особливості фотографування при проведенні обшуку.
39. Особливості проведення масштабної зйомки.
40. Особливості вузлової та детальної зйомки.
41. Криміналістичний відеозапис: поняття та призначення.
42. Види та значення освітлення для криміналістично якісного знімку.
43. Репродукційна фотозйомка, особливості проведення.
44. Порядок роботи з фотоспалахом.
45. Особливості фотографування при проведенні освідування.
46. Особливості фотографування при проведенні ОМП на відкритій місцевості.
47. Процесуальне оформлення фотозйомки при проведенні слідчих (розшукових) дій.
48. Особливості фотографування при проведенні ОМП в приміщенні.
49. Особливості фотозйомки трупів на місці події.
50. Особливості фотографування при проведенні ОМП у несприятливих умовах.

6.3. Перелік питань з навчальної дисципліни «Участь спеціаліста під час проведення слідчих (розшукових) дій»

1. Поняття, мета та завдання огляду місця події.

2. Процесуальні та тактичні основи огляду місця події.
3. Етапи та стадії огляду місця події.
4. Методи огляду місця події.
5. Обов'язки і права спеціаліста-криміналіста як учасника кримінального провадження.
6. Порядок залучення спеціалістів до участі в кримінальному провадженні.
7. Техніка безпеки спеціаліста-криміналіста при роботі на місці події.
8. Правова регламентація використання спеціальних знань у кримінальному процесуальному законодавстві.
9. Способи фіксації перебігу і результатів огляду місця події.
10. Особливості огляду місця події під час розслідування вбивств на відкритій місцевості.
11. Особливості огляду місця події під час розслідування вбивств у приміщенні.
12. Особливості огляду місця події під час розслідування вбивств, вчинених на замовлення.
13. Особливості огляду місця події у провадженнях про сексуальні вбивства.
14. Особливості огляду місця події під час розслідування дітовбивств.
15. Особливості огляду місця події при виявленні невідомих, розчленованих і скелетованих трупів.
16. Особливості огляду місця події при різних видах смерті: самоповішання.
17. Особливості огляду місця події при різних видах смерті: самогубство з застосуванням вогнепальної зброї.
18. Особливості огляду місця події при різних видах смерті: падіння з висоти.
19. Особливості огляду місця події при різних видах смерті: автомобільна і залізнична травма.
20. Особливості огляду місця події при різних видах смерті: смерть при пожежі.
21. Особливості огляду місця події при різних видах смерті: передчасна смерть, нещасний випадок.
22. Особливості огляду місця події при згвалтуванні.
23. Особливості огляду місця події під час розслідування дорожньо-транспортної пригоди.
24. Особливості огляду місця події під час розслідування розбійних нападів у приміщенні та на відкритій місцевості.
25. Особливості огляду місця події під час розслідування грабежів у приміщенні та на відкритій місцевості.
26. Особливості огляду місця події під час розслідування крадіжок із магазину.
27. Особливості огляду місця події під час розслідування крадіжок із квартири.
28. Особливості огляду місця події під час розслідування незаконного заволодіння транспортним засобом.
29. Особливості огляду місця події під час розслідування крадіжок із автомобіля.

30. Особливості огляду місця події під час розслідування кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів.
31. Особливості огляду місця події під час розслідування кримінальних вибухів.
32. Особливості огляду місця події при пожежі.
33. Особливості участі спеціаліста у проведенні обшуку.
34. Особливості участі спеціаліста у слідчому експерименті.
35. Особливості участі спеціаліста в отриманні зразків для порівняльного дослідження.
36. Особливості участі спеціаліста при проведенні допиту.
37. Особливості участі спеціаліста в освідуванні.
38. Особливості участі спеціаліста в пред'явленні для впізнання.
39. Збирання електронних (цифрових) доказів (виявлення, огляд, фіксація, вилучення та упакування носіїв)
40. Методи попередніх досліджень слідів та інших речових доказів при проведенні слідчих (розшукових) дій.
41. Експрес-методи попереднього дослідження речових доказів.
42. Виявлення, фіксація, вилучення слідів рук на місці події і можливості їх дослідження.
43. Виявлення, фіксація, вилучення слідів взуття на місці події і можливості їх дослідження.
44. Виявлення, фіксація, вилучення слідів біологічного походження на місці події і можливості їх дослідження.
45. Виявлення, фіксація, вилучення запахових слідів людини на місці події і можливості їх дослідження.
46. Виявлення, фіксація, вилучення мікрооб'єктів на місці події і можливості їх дослідження.
47. Виявлення, фіксація, вилучення слідів транспортних засобів на місці події і можливості їх дослідження.
48. Виявлення, фіксація, вилучення слідів знаряддя зламу на місці події і можливості їх дослідження.
49. Особливості огляду місця події під час розслідування кримінальних вибухів.
50. Складання планів і схем місця події.

Перелік практичних ситуаційних завдань

1. 10.02.2020 р. о 07.10 год. громадянин Іванов І.І. повідомив в чергову частину ГУ НП у м. Києві про те, що приїхавши на роботу о 07.00 год., по вул. Дніпровська Набережна 12, він виявив, що двері в приміщенні офісу ЗАТ «Сяйво» були взламани та знаходились у відкритому стані в середині приміщення на підлозі лежав труп охоронця з ознаками насильницької смерті. Речі в офісі були розкидані, а комп'ютерна та інша орг.техніка зникла.

Визначте техніко-криміналістичні засоби, що необхідні для якісного проведення оглядів. Визначте тактичні прийоми проведення оглядів

приміщення та трупа. Вкажіть, що необхідно фіксувати і вилучати з даного місця події. Встановити можливі способи виявлення та фіксації слідів.

2. 21.02.2020 р. о 23.10 год. громадянин Іванов І.І. повідомив в чергову частину ГУ НП у м. Києві про те, що за адресою пр. Перемоги 25, на узбіччі стоїть автомобіль ВАЗ 2109, білого кольору, номерний знак АА4036СР з розбитим склом водійських дверцят.

По прибуттю на місце подій слідчо-оперативної групи було встановлено, що даний автомобіль знаходиться у розшуку.

Виходячи з фабули задачі визначте склад СОГ та перелік техніко-криміналістичних засобів, необхідних для огляду. Вкажіть і охарактеризуйте етапи та тактику огляду. Назвіть об'єкти, які необхідно вилучити в процесі огляду місця події. Встановити можливі способи виявлення та фіксації слідів.

3.05.2020 з кв.1 0 дома 20 по вул. Драйзера, що розташована на 1 поверсі, вчинена квартирна крадіжка шляхом проникнення через вікно На огляд місця події було направлено слідчо-оперативну групу.

Оберіть методи і прийоми судової фотографії, які слід використовувати під час фіксації місця події та окремих його об'єктів. Які науково-технічні засоби може використовувати спеціаліст для виявлення і фіксації доказів? Які об'єкти мають бути вилучені з місця проведення огляду? Вкажіть спосіб упакування зазначених об'єктів.

4. 12.05.2020 по вул. Мілютенко 21 в м. Києві о 12 годині до магазину «Марс» зайшов невідомий і заподіяв тілесні ушкодження ножом гр. Іванову С.Д.

На місці події було вилучено ніж зі слідами крові:

Об'єкт дослідження додається: ніж зі слідами крові, вилучений на місці події.

Оберіть методи і прийоми судової фотографії, які слід використовувати під час фіксації місця події та окремих його об'єктів. Які науково-технічні засоби може використовувати спеціаліст для виявлення і фіксації доказів? Які об'єкти мають бути вилучені з місця проведення огляду? Вкажіть спосіб упакування зазначених об'єктів.

Здійснити опису запропонованого матеріального об'єкту (ніж), який несе на собі слідові інформацію згідно зі запропонованим ситуаційним завданням у вигляді фрагменту протоколу огляду місця події.

5. У приміщенні магазину «1000 дрібниць» по вул. Микитенка,2 в м. Києві о 20 годині було вчинено розбійний напад. На місці події злочинець залишив знаряддя зламу, ніж та сумку в різних місцях торговельного залу магазину.

Оберіть методи і прийоми судової фотографії, які слід використовувати під час фіксації місця події та окремих його об'єктів. Перерахуйте правила фотографування огляду місця події із спеціальною лінійкою глибинного масштабу. Які науково-технічні засоби може використовувати спеціаліст для

виявлення і фіксації доказів? Які об'єкти мають бути вилучені з місця проведення огляду? Вкажіть спосіб упакування зазначених об'єктів.

Здійснити опису запропонованого матеріального об'єкту (знаряддя зламу), який несе на собі слідові інформацію згідно зі запропонованим ситуаційним завданням у вигляді фрагменту протоколу огляду місця події.

6. В приміщенні квартири по вул. Драйзера, 3, кв. 20 шляхом проникнення через вікно була вчинена крадіжка майна на 3000 гривень. При огляді місця події на віконному склі були знайдені сліди папілярних узорів.

Оберіть методи і прийоми судової фотографії, які слід використовувати під час фіксації місця події та окремих його об'єктів. Які науково-технічні засоби може використовувати спеціаліст для виявлення і фіксації доказів? Які об'єкти мають бути вилучені з місця проведення огляду? Вкажіть спосіб упакування зазначених об'єктів.

Перерахуйте правила виявлення слідів папілярних узорів за допомогою дактилоскопічних порошків.

Здійснити опису запропонованого матеріального об'єкту (слід папілярного узору), який несе на собі слідові інформацію згідно зі запропонованим ситуаційним завданням у вигляді фрагменту протоколу огляду місця події.

7. До чергової частини Подільського УП ГУНП у місті Києві звернувся з заявою власник транспортного засобу. Він повідомив, що напередодні ввечері він залишив власний автомобіль у металевому гаражі, який було замкнено на один врізаний та один навісний замок. Вранці, прийшовши за машиною до гаража, виявив що ворота відчинені, біля воріт, на землі, знаходився пошкоджений навісний замок, а автомобіль зник.

Оберіть методи і прийоми судової фотографії, які слід використовувати під час фіксації місця події та окремих його об'єктів. Які науково-технічні засоби може використовувати спеціаліст для виявлення і фіксації доказів? Які об'єкти мають бути вилучені з місця проведення огляду? Вкажіть спосіб упакування зазначених об'єктів.

Здійснити опису запропонованого матеріального об'єкту (навісний замок), який несе на собі слідові інформацію згідно зі запропонованим ситуаційним завданням у вигляді фрагменту протоколу огляду місця події.

8. Слідчий Іванов І.І., оцінивши місце події (відкрита місцевість, пустир, денний час доби, сонячна погода), дав доручення спеціалісту-криміналісту Петрову П.П. провести огляд та фотографічну фіксацію місця події.

Які види та методи криміналістичної фотографії застосовуються при фотозйомці місця події. Яка послідовність дій спеціаліста-криміналіста при фотографічній фіксації місця події на статичній і динамічній стадії огляду?

Які особливості фотозйомки місця події за наявності на ньому трупу?

9. Слідчий Іванов І.І., оцінивши місце події (підвальне протяжне

приміщення, відсутність освітлення), дав доручення спеціалісту-криміналісту Петрову П.П. провести огляд та фотографічну фіксацію місця події.

Які технічні засоби використовуються при фотозйомці у закритих приміщеннях? Як забезпечується освітлення при фотозйомці місця події в умовах недостатньої освітленості? Які методи і прийоми криміналістичної фотографії застосовуються для визначення розмірів і відстаней між об'єктами зйомки за їх фотознімками?

10. Слідчий Іванов І.І., оцінивши місце події (приватний будинок у котеджному містечку, денний час доби, сонячна погода), дав доручення спеціалісту-криміналісту Петрову П.П. провести огляд та фотографічну фіксацію місця події.

Який прийом панорамної зйомки застосовується при орієнтуючій фотозйомці місця події, розташованому уздовж певної лінії? Які правила проведення фотографічної фіксації методом панорамної зйомки? Які особливості встановлення експозиційних параметрів при фотографічній фіксації методом панорамної зйомки у сонячну та похмуру погоду?

11. Слідчий Іванов І.І., оцінивши місце події (приміщення готельного номеру, труп у ванній кімнаті), дав доручення спеціалісту-криміналісту Петрову П.П. провести огляд та фотографічну фіксацію місця події.

Які види фотографічної оптики застосовуються при фотозйомці вузьких приміщень? Які правила фотографічної фіксації трупа на місці події? Назвіть комплекс знімків при впізнавальній фотозйомці живих осіб та трупів.

12. При огляді місця події спеціаліст-криміналіст Петров П.П. виявив рукописні, машинописні документи та кольорову рекламну друковану продукцію. Слідчий Іванов І.І. доручив Петрову П.П. фотографічно зафіксувати місце розтушування виявлених речових доказів на місці події та окремо кожний документ.

Який метод криміналістичної фотографії застосовується для фіксації документів та інших плоских об'єктів? Які технічні засоби фотозйомки застосовуються для фіксації документів? Як повинен діяти спеціаліст-криміналіст для фіксації монохромних і кольорових документів?

Здійснити опису запропонованого матеріального об'єкту (документ), який несе на собі слідові інформацію згідно зі запропонованим ситуаційним завданням у вигляді фрагменту протоколу огляду місця події.

13. При огляді місця події спеціаліст-криміналіст Петров П.П. виявив сліди папілярних узорів на підвіконні та віконному склі. Слідчий Іванов І.І. доручив Петрову П.П. фотографічно зафіксувати місце розтушування виявлених речових доказів на місці події та окремо кожний слід.

Який метод криміналістичної фотографії застосовуються для фіксації дрібних об'єктів (слідові пальця руки)? Які вимоги пред'являються до

апаратури, освітлення, розташування фотоапарата, вимірювального масштабу та масштабу зображення об'єкта зйомки на фотографічному знімку при фотозйомці дрібних об'єктів? Які особливості фотозйомки слідів пальців рук на різних поверхнях?

Здійснити опису запропонованого матеріального об'єкту (слід папілярного узору), який несе на собі слідові інформацію згідно зі запропонованим ситуаційним завданням у вигляді фрагменту протоколу огляду місця події.

14. При огляді місця події спеціаліст-криміналіст Петров П.П. виявив на зовнішній поверхні запираючого пристрою повздовжні дрібні подряпини. Слідчий Іванов І.І. доручив Петрову П.П. фотографічно зафіксувати місце розтушування виявлених слідів на речовому доказі та окремо сліди на поверхні замка для проведення трасологічного дослідження.

Який метод(и) криміналістичної фотографії застосовуються для посилення контрасту при фіксації дрібних об'ємних слідів? Які є первинні та вторинні методи зміни контрасту фотографічних зображень об'єктів зйомки? Яке значення має режим освітлення для зміни контрасту фотографічних зображень?

Здійснити опису запропонованого матеріального об'єкту (замок), який несе на собі слідові інформацію згідно зі запропонованим ситуаційним завданням у вигляді фрагменту протоколу огляду місця події.

15. При огляді місця події спеціаліст-криміналіст Петров П.П. виявив рукописний документ із вицвілими записами. Слідчий Іванов І.І. доручив Петрову П.П. фотографічно зафіксувати місце розтушування виявленого документа та записів, відображених в ньому.

Який метод криміналістичної фотографії застосовується для посилення колірного контрасту об'єктів зйомки? Що являє собою ефективне освітлення? Яке ефективне освітлення необхідне для посилення колірного контрасту?

Здійснити опису запропонованого матеріального об'єкту (документ із вицвілими записами), який несе на собі слідові інформацію згідно зі запропонованим ситуаційним завданням у вигляді фрагменту протоколу огляду місця події.

16. При огляді місця події спеціаліст-криміналіст Петров П.П. виявив рукописний документ із закресленими записами. Слідчий Іванов І.І. доручив Петрову П.П. фотографічно зафіксувати місце розтушування виявленого документа та записів, відображених в ньому.

Що являє собою колірне коло? Яке ефективне освітлення необхідне для послаблення колірного контрасту? Особливості фокусування при фотографуванні за допомогою світлофільтрів?

Здійснити опису запропонованого матеріального об'єкту (документ із закресленими записами), який несе на собі слідові інформацію згідно зі

запропонованим ситуаційним завданням у вигляді фрагменту протоколу огляду місця події.

17. Вранці 20 травня 2016 р. біля дому № 2 по вул. Островського було виявлено труп гр. Б., смерть якого наступила в результаті нанесення йому ножового поранення в область серця. На підставі отриманих розшукових даних було висунуто версію про те, що до вчинення злочину причетний гр. К., який вважав, що потерпілий був коханцем його дружини.

Оберіть методи і прийоми судової фотографії, які слід використовувати під час фіксації місця події та окремих його об'єктів. Які науково-технічні засоби може використовувати спеціаліст для виявлення і фіксації доказів? Які об'єкти мають бути вилучені з місця проведення огляду? Вкажіть спосіб упакування зазначених об'єктів.

Визначити дії спеціаліста в огляді місця події при роботі з трупом.

18. О 21.45 год. по вул. Братиславська в м. Києві було вчинено наїзд на пішохода, що спричинило його смерть, водій зник у невідомому напрямку. На місце події виїхала слідчо-оперативна група для проведення огляду.

Оберіть методи і прийоми судової фотографії, які слід використовувати під час фіксації місця події та окремих його об'єктів. Які науково-технічні засоби може використовувати спеціаліст для виявлення і фіксації доказів? Які об'єкти мають бути вилучені з місця проведення огляду? Вкажіть спосіб упакування зазначених об'єктів.

Здійснити опису запропонованого матеріального об'єкту (слід протектора шини), який несе на собі слідові інформацію згідно зі запропонованим ситуаційним завданням об'єктів у вигляді фрагменту протоколу огляду місця події.

19. Під час бійки був поранений у живіт та руку гр. Іванов. На місці вчинення злочину знайдені дві гільзи різного калібру. Одна куля була вилучена із живота гр. Іванова під час операції. При обшуку у підозрюваного гр. Петрова виявлено та вилучено пістолет Макарова.

Оберіть методи і прийоми судової фотографії, які слід використовувати під час фіксації місця події та окремих його об'єктів. Які науково-технічні засоби може використовувати спеціаліст для виявлення і фіксації доказів? Які об'єкти мають бути вилучені з місця проведення огляду? Вкажіть спосіб упакування зазначених об'єктів.

Здійснити опису запропонованого матеріального об'єкту (гільза), який несе на собі слідові інформацію згідно зі запропонованим ситуаційним завданням у вигляді фрагменту протоколу огляду місця події.

20. 21.01.17 р. по вул. Драйзера, 8, в м. Києві о 24 годині у ресторані "ТЕКІЛА" під час банкету невідомими особами в кабінеті директора був зломаний сейф та викрадено близько 60 000 тис. гривень.

Визначте послідовність дій спеціаліста-криміналіста на місці події. Які сліди можуть бути виявлені при огляді даного місця вчинення злочину? Які науково-технічні засоби може використовувати спеціаліст для виявлення і фіксації доказів? Які об'єкти мають бути вилучені з місця проведення огляду? Вкажіть спосіб упакування зазначених об'єктів.

21. Під час огляду місця події за фактом вбивства громадянина Ф. було виявлено та вилучено: сліди папілярних узорів; об'ємний слід взуття; рідина, схожа на слину; 2 стріляних гільзи; записка з текстом загрозливого характеру.

Оберіть методи і прийоми судової фотографії, які слід використовувати під час фіксації місця події та окремих його об'єктів. Які науково-технічні засоби може використовувати спеціаліст для виявлення і фіксації доказів? Які об'єкти мають бути вилучені з місця проведення огляду? Вкажіть спосіб упакування зазначених об'єктів.

Здійснити опису запропонованого матеріального об'єкту (слід папілярного узору), який несе на собі слідові інформацію згідно зі запропонованим ситуаційним завданням об'єктів у вигляді фрагменту протоколу огляду місця події.

22. В кафе «Кришталеве джерело» по вул. Прорізній 9/11 в м. Києві 17.03.17 р. о 21.00 увійшов невідомий громадянин, що дістав із кишені пальто вогнепальну зброю і зробив постріл у гр. Невідомого І.М., який сидів за окремим столом в куті залу, вечеряв. Від отриманого вогнепального поранення гр. Невідомий І.М., помер. При огляді місця події в декоративній панелі стіни, було виявлено і вилучено кулю калібру 7,62-мм. Прокурор прокуратури м. Києва Волошиним А.В., по кримінальному провадженню № 1771, по факту вбивства гр. Невідомого І.М., призначив експертизу.

У постанові про призначення експертизи, прокурор на вирішення поставив наступні питання: Частиною, якого патрону є куля, що вилучена в кафе «Кришталеве джерело» по вул. Прорізній, 9/11 в м. Києві 17.03.17 р.? З якого виду моделі, зразка зброї стріляні куля, що вилучена з місця події? Чи є на кулі сліди крові потерпілого гр. Невідомого І.М.?

Як досліджується будова та конструкційні характеристики кулі.

Як встановлюється частиною, якого патрону є куля.

Як встановлюється вид, модель, зразок зброї з якої стріляна куля.

Здійснити опису запропонованого матеріального об'єкту (куля), який несе на собі слідові інформацію згідно зі запропонованим ситуаційним завданням об'єктів у вигляді фрагменту протоколу огляду місця події.

23. В парку «Перемога» по вул. Воз'єднання 3 в м. Києві 21.02.17 р., о 22.00 біля нічного клубу «Нью-Йорк», був знайдений труп гр. Іванова І.І. При огляді місця події, було виявлено і вилучено гільзу. Прокурор прокуратури м. Києва Гончаренко А.В., по кримінальному провадженню № 1788, по факту вбивства гр. Іванова І.І., призначив експертизу.

У постанові про призначення експертизи, прокурор на вирішення поставив наступні питання: Частиною, яких патронів є гільза, вилучена біля нічного клубу «Нью-Йорк» по вул. Воз'єднання 3 в м. Києві 21.02.17 р.? З якого виду моделі, зразка зброї стріляна гільза, вилучена біля нічного клубу «Нью-Йорк» по вул. Воз'єднання 3 в м. Києві 21.02.17 р.?

Встановіть частиною, яких патронів являється гільза, вилучена біля нічного клубу «Нью-Йорк» по вул. Воз'єднання 3 в м. Києві 21.02.17 р.?

Встановіть, які сліди зброї залишились на гільзі?

Встановіть по маркуванню вид, модель, зразок зброї з якої стріляна гільза, вилучена з місця події?

Здійснити опису запропонованого матеріального об'єкту (гільза), який несе на собі слідові інформацію згідно зі запропонованим ситуаційним завданням об'єктів у вигляді фрагменту протоколу огляду місця події.

24. 24.06.2016 при огляді місця події біля будинку 19 по вул. Кіквідзе було вилучено стріляну кулю і гільзу.

Об'єктом криміналістичного дослідження являються куля і гільза.

Провести огляд стріляної кулі. Оглянути конструктивні дані і інші ознаки кулі і гільзи. Вивчити сліди нарізів каналу ствола, їх кількість, напрямок, ширину, а також інші сліди, які знаходяться на кулі.

Здійснити опису запропонованого матеріального об'єкту (куля), який несе на собі слідові інформацію згідно зі запропонованим ситуаційним завданням об'єктів у вигляді фрагменту протоколу огляду місця події.

25. У будинку 45 по вул. Драйзера м. Києва у підвалі парадного 31 знайдено обгорілий труп людини, біля якого знаходилась пляшка 0,7 з етикеткою «Неміров». При дослідженні поверхні пляшки були знайдені сліди папілярних узорів і долоней.

Оберіть методи і прийоми судової фотографії, які слід використовувати під час фіксації місця події та окремих його об'єктів. Які науково-технічні засоби може використовувати спеціаліст для виявлення і фіксації доказів? Які об'єкти мають бути вилучені з місця проведення огляду? Вкажіть спосіб упакування зазначених об'єктів.

Здійснити опису запропонованого матеріального об'єкту (слід папілярного узору), який несе на собі слідові інформацію згідно зі запропонованим ситуаційним завданням об'єктів у вигляді фрагменту протоколу огляду місця події.

26. 13 листопада 2017 р. о 13 год. 15 хв. на 20 км Одеської траси водій гр. Михайлівський С.Я., керуючи автомобілем ВАЗ-2106, державний номер 419-45 КВ, вчинив наїзд на пішохода гр. Леоненко П.К., 68 років, який від отриманих ушкоджень помер. Після наїзду на пішохода автомобіль виїхав на узбіччя і вдарився в дерево, у результаті чого водій гр. Михайлівський С.Я. отримав тілесні ушкодження, однак відмовився їхати в лікарню і знаходився на місці події.

Оберіть методи і прийоми судової фотографії, які слід використовувати під час фіксації місця події та окремих його об'єктів. Які науково-технічні засоби може використовувати спеціаліст для виявлення і фіксації доказів? Які об'єкти мають бути вилучені з місця проведення огляду? Вкажіть спосіб упакування зазначених об'єктів.

Здійснити опису запропонованого матеріального об'єкту (слід протектора шини), який несе на собі слідові інформацію згідно зі запропонованим ситуаційним завданням об'єктів у вигляді фрагменту протоколу огляду місця події.

27. Під час огляду місця події за фактом вбивства громадянина Ф. було виявлено та вилучено: сліди папілярних узорів; об'ємний слід взуття; рідина, схожа на слину; 2 стріляних гільзи; записка з текстом загрозливого характеру.

Оберіть методи і прийоми судової фотографії, які слід використовувати під час фіксації місця події та окремих його об'єктів. Які науково-технічні засоби може використовувати спеціаліст для виявлення і фіксації доказів? Які об'єкти мають бути вилучені з місця проведення огляду? Вкажіть спосіб упакування зазначених об'єктів.

Здійснити опису запропонованого матеріального об'єкту (слід папілярного узору), який несе на собі слідові інформацію згідно зі запропонованим ситуаційним завданням об'єктів у вигляді фрагменту протоколу огляду місця події.

28. 12 квітня 2016 р. у продуктовому магазині «Фокус», розташованому у м. Києві по вул. Кліменка, вчинена крадіжка товарів на суму 5000 грн. При огляді місця події виявлено, що на одному з вікон магазину відігнуті металеві ґрати, а на дерев'яних частинах вікна є вдавнені сліди прямокутної форми з поперечною насічкою.

Оберіть методи і прийоми судової фотографії, які слід використовувати під час фіксації місця події та окремих його об'єктів. Які науково-технічні засоби може використовувати спеціаліст для виявлення і фіксації доказів? Які об'єкти мають бути вилучені з місця проведення огляду? Вкажіть спосіб упакування зазначених об'єктів.

Здійснити опису запропонованого матеріального об'єкту (слід зламу), який несе на собі слідові інформацію згідно зі запропонованим ситуаційним завданням об'єктів у вигляді фрагменту протоколу огляду місця події.

29. Після вживання спиртних напоїв, під час п'яної сварки, яка перейшла у бійку, Ткач і Мусіяк викинули господаря квартири Гусака у відкрите вікно з 4 поверху. Гусак від отриманих ушкоджень помер. З метою інсценування самогубства Гусака, Ткач і Мусіяк розбили вікно.

Вказати, які сліди на одязі і тілі трупа, а також на місці події (в квартирі і на вулиці) можуть спростувати версію самогубства, та які сліди можуть бути виявлені та вилучені на тілі і одязі підозрюваних? Опишіть спосіб упакування зазначених об'єктів.

7. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

7.1. Список рекомендованої літератури з навчальної дисципліни «Криміналістичне слідознавство»

Основна

Конституція України: Закон України від 28 червн. 1996 р. № 254к/96ВР (станом на 15 берез. 2016) URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI (станом на 05.верес.2019р) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

Про Державне бюро розслідувань : Закон України від 12 листоп. 2015 р. № 794-VIII) URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/794-19>.

Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів : Закон України від 23 груд. 1993 р. № 3781-XII (ред. від 1 берез. 2016 р.) URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3781-12>.

Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 р. № 580-VIII (ред. 01.січ.2019р) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

Про судову експертизу: Закон України зі змінами та доповненнями, внесеними законами України від 23.04.2003 р. № 662-IV (ред. від 1. січ. 2019 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>.

Про наукову і науково-технічну експертизу : Закон України від 10 лютого 1995 р. № 51/95-ВР (ред. від 05.груд.2012 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/51/95-вр>.

Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 878 (ред. 30 серп. 2019р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-п>.

Про затвердження Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 877 (ред. 27. квіт. 2019 р) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-п>.

Актуальні питання призначення та проведення експертиз в Україні: навч. посіб. [Г. П. Власова, О. М. Калачова, В. В. Кощинець, Я. А Соколова, Г. В. Щербакова]. Київ: Нац. акад. прокуратури України, 2014. 322 с.

Криміналістика: учеб. для вузов / Т.В. Аверьянова и др. / под ред. Р.С. Белкина. Москва: Норма-Инфра, 2002. 990 с.

Курс криміналістики: учебник /под. ред. Н.И. Порубова. Минск, 2000. 335 с.

Криміналістична техніка: підручник / АВ. Кофанов, О.Л. Кобилянський, О.С. Кофанова, О.В. Літвінова та ін. Книга перша: навчальний посібник. Київ: КИИ, 2006. 456 с.

Грамович Г.И. Криміналістическая техника (научные, правовые, методологические, организационные основы.): монографія. Минск: Акад. МВД Респ. Беларусь, 2004. 215 с.

Давидова О.О. Криміналістичні дослідження матеріалів, речовин та виробів: курс лекцій Київ: КНТ, 2008. 340 с.

Кофанов А.В., Михальчук Т.В. Теорія та практика проведення судово-балістичних досліджень: Монографія. Київ: УкрДГРІ, 2015. 274 с.

Судова балістика та суміжні галузі знань: Словник / В.В. Арешонков, АВ. Кофанов та інші. Київ : НАВС, 2015. 184 с.

Кофанов А.В., Кобилянський О.Л., Арешонков В.В. Судово-балістичні дослідження : Курс лекцій. Київ : УкрДГРІ, 2015. 278 с.

Судебно-экспертное исследование вещественных доказательств: учеб. пособие / О.М. Дятлов и др./ под общ ред. О.М. Дятлова. Минск: Амалфея, 2003. 735 с.

Криміналістика: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. закл. освіти / За ред. В.Ю. Шепітько А. 2-ге вид., переробл. і допов. К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. 728 с.

Коваленко В. В. Застосування науково-технічних засобів спеціалістами при проведенні слідчих дій: монографія. Луганськ: РВВ ЛДУВС, 2007. 248 с.

Криміналістика: підручник / [В. В. Пясковський, Ю. М. Черноус, А. В. Іщенко та ін.]. Київ: Центр учб. літ., 2015. 544 с. 205

Криміналістика: підручник / [В. В. Пясковський, Ю. М. Черноус, А. В. Самодін та ін.]; за заг.ред. В. В. Пясковського. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Філія вид-ва «Право». 2020. 752 с.

Садченко О.О., Посільський О.О., Давидова О.О. Словник термінів експертизи матеріалів, речовин та виробів. Київ: Нац. акад. внутр. справ України. 2005. 128 с.

Участь спеціаліста-криміналіста під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій: навчальний посібник /Є.Ю. Свобода, А.В. Кофанов, А.В. Самодін та ін. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. 432 с.

Участь спеціаліста в огляді місця події: практичний посібник / кол. авторів; за заг ред. О.Г. Рувіна, Б.Б. Теплицького, С.С. Чернявського. Харків: Фоліо, 2018. 127 с.

Дії поліції у разі виявлення зброї та вибухових пристроїв або слідів їх застосування: довідник / кол. авторів; за заг ред. С.С. Чернявського, О.Г. Рувіна, Б.Б. Теплицького. Київ, 2019. 148 с.

Додаткова

Галаган В.І., Козак О.В. Процесуальний порядок і тактика отримання зразків для експертизи у кримінальному провадженні України: моногр. 2-ге вид., переробл. та допов. Краматорськ: ТОВ «Каштан», 2015. 224 с.

Пред'явлення особи для впізнання за ознаками голосу та мовлення під час досудового розслідування [Текст]: метод. рек. / [М. П. Климчук, А. А. Саковський, А. А. Патик та ін.]. К.: Нац. акад. внутр. справ, 2019. 60 с.

Коропецька С.О. Відібрання зразків біологічного походження на стадії досудового розслідування: методичні рекомендації. Івано-Франківськ. 2016. 48 с.

Котляренко Л.Т. Особливості правового регулювання відібрання біологічних зразків для експертного дослідження. *Актуальні питання техніко-криміналістичного забезпечення кримінальних проваджень*: збірник матер. круглого столу (21 листопада 2013 року). Київ, 2013. С. 171-173.

Нечеснюк М.В., Климчук М.П., Патик А.А, Нарусевич О.С. Особливості роботи зі слідами біологічного походження людини при огляді місця події та призначення молекулярно-генетичної експертизи: метод. рек. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2019. 90 с.

Сімакова-Єфремян Е. Б. Комплексні судово-експертні дослідження: теорія та практика: монографія. Харків: Право. 2016. 456 с.

Судові експертизи в процесуальному праві України: навч. посіб. / за заг. ред. О. Г. Рувіна. Київ: Вид-во Ліра-К, 2019. 424 с.

Филькова О.Н. Справочник эксперта-криминалиста. Москва, 2001. 459 с.

Шепітько В. Ю. Криміналістика. Енциклопедичний словник (українсько-російський і російсько-український.) / В. Ю. Шепітько; за ред. В. Я. Тація. Харків: «Право», 2001. 560 с.

Інформаційні ресурси

Офіційний сайт Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>
 Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
 Офіційний сайт Міністерства Юстиції України. URL: <http://www.minjust.gov.ua/>
 Міністерство внутрішніх справ України. URL: <http://www.mvs.gov.ua>.
 Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр України. URL: (<http://www.dndekc.mvs.gov.ua>).
 Київський науково-дослідний інститут судових експертиз. URL: <http://www.kniise.com.ua>.
 Національна бібліотека України ім. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
 Каталог юридичних ресурсів. URL: <http://www.ageyev.org/libweb/>
 Державна науково-технічна бібліотека України. URL: (<http://www.gntb.gov.ua>).
 Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://www.nplu.kiev.ua/>.
 Національна академія внутрішніх справ / Мультимедійний підручник «Криміналістика». URL: <http://www.naiiu.kiev.ua/books/kriminalist/index.html>

7.2. Список рекомендованої літератури з навчальної дисципліни «Криміналістична фотографія та відеозапис»

Основна

Конституція України : Закон від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80-1996>.
 Кримінальний кодекс України: Закон від 05.04.2001. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
 Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон від 13.04.2012. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
 Про прокуратуру : Закон від 14.10.2014. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.
 Про судову експертизу : Закон від 25.04.1994. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>.
 Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах: Постанова № 8 від 30.05.97 р. *Пленум Верховного Суду України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-97>.
 Про затвердження Положення про Експертно-кваліфікаційну комісію МВС та атестацію судових експертів Експертної служби МВС: Наказ від 08.02.2017 № 102. *МВС України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0275-17>.
 Про затвердження Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України: Наказ від 03.11.2015 № 1343. *МВС України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1390-15>.
 Про внесення змін до деяких наказів Міністерства внутрішніх справ України

- щодо організації діяльності Експертної служби: Наказ від 20.06.2013 № 605. *МВС України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1151-13>.
- Аликвез К.А. Об экспозиции в фотографии / Пер. с эст. Москва, 1981.
- Барабанов Е.Н. Внимание: видеозапись. *Сборник МВД СССР*. 1986. №1. С. 54.
- Барабанов Е.Н. Скрытой камерой. *Сборник МВД СССР*. 1988. №2 (20). С. 92-93.
- Біленчук П.Д., Кофанов А.В., Кобилянський О.Л., Терешкевич А.І. Аналогова і електронна фотографія: історіографія, характеристика, порівняльний аналіз, сфери застосування в юриспруденції: Навчальний посібник. Київ: Українська Академія підприємництва, 2009. 40 с.
- Біленчук П.Д. Документування результатів слідчої дії: методи фіксації доказової інформації: [монографія] / П.Д. Біленчук, А.В. Кофанов, О.Л. Кобилянський, Л.Д. Скільська; [за ред. П.Д. Біленчука]. Київ : ННПСК КНУВС, 2009. 96 с.
- Бирюков В.В. Цифровая фотография: перспективы использования в криминалистике. Луганск: РИО ЛИВД, 2000. 138 с.
- Булгаков В.Г., Колотушкин С.М. Компьютерные технологии в криминалистической фотографии: Учебное пособие. Волгоград: ВЮИ МВД России, 2000.
- Виноградов А.Ф., Пешков А.Ф. Современные фотоаппараты. Санкт-Петербург, 1998. 256 с.
- Горицин В.Х. Фотографічна експозиція. Київ: Техніка, 1991. 140 с.
- Горицын В.Ф. Фотографические светофильтры. Київ: Техніка, 1986. 88 с.
- Гурлѳв Д.С. Справочник по фотографии (фотосъѳмка). Київ: Техніка, 1989. 319 с.
- Дмитриев Е.Н., Иванов П.Ю. Применение метода цифровой фотографии для фиксации объектов криминалистических экспертиз. Учебное пособие. Москва: ЭКЦ МВД России, 1997.
- Иванов П.Ю., Дмитриев Е.Н., Зудин С.И. Исследование объектов криминалистических экспертиз методами цифровой обработки изображений. Учебное пособие. Москва: ГУ ЭКЦ МВД России, 1999.
- Ищенко Е.П., Ищенко П.П., Зотчев В.А. Криминалистическая фотография и видеозапись: Учебно-практическое пособие / Под ред. проф. Е.П. Ищенко. Москва: Юристъ, 1999. 438 с.
- Кобилянський О.Л. Словник термінів з цифрової фотографії : словник. Київ: ННПСК КНУВС, 2009. 61 с.
- Кобилянський О.Л., Літвінова О.В. Криміналістична фотографія: практикум. Київ: УкрДГРІ, 2017. 100 с.
- Колесниченко А.Н., Найдис И.Д. Судебная фотография. Харьков: Выща школа, 1981. 184 с.
- Кононович А., Ализар А., Афанасьев К. Классификация цифровых фотоаппаратов. *Е-РНОТО*. Москва, 2001. № 3. С. 6-30.
- Корж В.П. Огляд місця події: процесуальні підстави, особливості тактики, криміналістичні рекомендації: наук.-практ. посіб. для слідчих, прокурорів, поліцейських патрул. та крим. поліції. Харків: Золоті сторінки, 2017. 216 с. (Серія «Бібліотека криміналіста»).
- Кофанов А.В., Кобилянський О.Л. Судова (криміналістична) фотографія: Навчальний посібник. Київ: Пульсари, 2007. Вид. 2. 384 с.
- Кофанов А.В., Кобилянський О.Л., Кофанова О.С., Літвінова О.В. та ін. Криміналістична техніка. Книга перша : Навчальний посібник. Київ: КИЙ, 2006.

456 с.

Ланський Є.М., Сичов В.Г. Вчись фотографувати. 2-е вид. Київ: Техніка, 1966. 327 с.

Мельников М.І., Паламарчук С.С. Сутність і структура засобів відеозапису: Навчальні матеріали. Київ: НАВСУ, 2000. 12 с.

Микулин В.П. 25 уроков фотографии: Практическое руководство. Москва: Искусство, 1995. 480 с.

Милчев М.Н. Практическая энциклопедия цифровой фотографии. – Москва: АСТ; СПб.: Сова, 2004.

Митчел Э. Фотография. Москва: Мир, 1988. 420 с.

Мусяненко А.В. Применение киносъёмки, видео- и звукозаписи при расследовании преступлений: Учебное пособие. Волгоград, 1987. 48 с.

Найдис И.Д. Судебная кинематография и видеозапись. Харьков: Вища школа, 1986. 199 с.

Осмотр места происшествия: практическое пособие / под ред. оскВ.М. Логвина, 2-е изд., испр. и доп. Москва: Юрлитинформ, 2013. 376 с.

Паламарчук С.С. Деякі аспекти застосування цифрових фотокамер у діяльності органів внутрішніх справ. *Теорія та практика криміналістичного забезпечення розкриття та розслідування злочинів у сучасних умовах*. Тези доповідей Міжнар. наук. практ. конф. (II частина). Київ: НАВСУ, 2001. С.87-91.

Подольский А.Е., Лысов Н.Н. Введение в криминалистическую фотографию. Горький: Горьк. ВШ МВД СССР, 1988. 96 с.

Постика И.В. Судебная (криминалистическая фотография): Теория и практика: Монография. Одесса. 2002. 296 с.

Путивка С.Н., Булгаков В.Г. Компьютерные технологии в криминалистической фотографии: состояние, проблемы и пути решения. *Экспертиза на службе следствия*. Тезисы докладов науч. практ. конф. Волгоград: ВЮИ МВД России, 1998. С. 145-148.

Разумов Э.А., Молибога Н.П. Осмотр места происшествия: Методика и практика. Київ: РИО МВД Украины., 1994. 672 с.

Разумов Э.А., Молибога Н.П. Практическое руководство по осмотру места происшествия: теория, практика, техника: учеб.-практ. пособ. / Под ред. И.П. Красюка. Київ, 2015. 750 с.

Садченко О.О., Мільчуцька О.С. Використання методів цифрового зображення в процесі проведення експертного дослідження. *Теорія та практика криміналістичного забезпечення розкриття та розслідування злочинів у сучасних умовах*. Тези доповідей міжнар. наук.-практ. конф. (1 частина). Київ: НАВСУ, 2001. С. 333-336.

Салтевский М.В., Лысов Н.Н. Криминалистическая фотография, кинематография и видеозапись в правоохранительной деятельности: Учебное пособие. Київ, 1993. 206 с.

Снигерёв А.П., Шинкаренко И.Р., Серебряков И.А. Применение фотосъёмки и видеозаписи при проведении оперативно-розыскных мероприятий. Харьков, 1997. 92 с.

Справочник фотографа / Анцев Г.В., Журба Ю.И., Котляревский Е.Л., Меледин А.Б., Меледина М.В., Панфилов Н.Д. Москва: Высшая школа, 1990. 288 с.

Участь спеціаліста-криміналіста під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій: Навчальний посібник [Текст] / [Є.Ю. Свобода, А.В. Кофанов, А.В. Самодін та ін.]. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. 432 с.:

фотоіл.

Участь спеціаліста в огляді місця події: практ. посіб. / кол. авторів; за заг. ред. О.Г. Рувіна, Б.Б. Теплицького, С.С. Чернявського; Голов. слід. упр. Нац. поліції України, Нац. акад. внутр. справ, Київ. НДІ суд. експертиз. Харків: Фоліо, 2018. 127 с.

Хахановский В.Г. Видеозапись – важное средство доказательственной информации. *Бюллетень по обмену опытом работы МВД Украины №110*. Київ, 1993. С. 35-37.

Шахрова М.М. Загальний курс фотографії. Київ: Вища школа, 1972. 212 с.

Шахрова М.М. Общий курс фотографии. Київ, 1979.

Шахрова М.М. Основы теории фотографических процессов. Київ: Вища школа, 1985. 224 с.

Шахрова М.М. Основы негативного и позитивного процессов. Київ, 1987.

Шахрова М.М., Грезина Н.Г. Фотография: Навчальний посібник. Київ: Вища школа, 1993. 367 с.

Додаткова

Криминалистика. Т.1 / Под ред. Р.С. Белкина, В.П. Лаврова, И.М. Лузгина. Москва, 1987.

Криминалистика Т.2 / Под ред. Р.С. Белкина, В.Л. Лаврова, И.М. Лузгина. Москва, 1987.

Криминалистика / Под ред. Н.П. Яблокова, В.Я. Колдина. Москва, 1990.

Криминалистика / Под ред. И.Ф. Пантелеева, Н.А. Селиванова. Москва, 1993.

Криминалистика / Под ред. И.Ф. Герасимова, Л.Я. Драпкина. Москва, 1994.

Криминалистика / Под ред. Н.П. Яблокова. – М., 1995.

Криминалистика / Под ред. В.А. Образцова. – М., 1995.

Криминалистика / Под ред. Т.А. Седовой, А.А. Эксархопуло. Санкт-Петербург, 1995.

Криминалистическое обеспечение деятельности криминальной милиции и органов предварительного расследования / Под ред. Т.В. Аверьяновой, Р.С. Белкина. Москва, 1997.

Криминалистика / Под ред. А.Г. Филипова, А.Ф. Волынского. Москва, 1998.

Криминалистика. Учебник для вузов / Под ред. Р.С. Белкина. Москва, 1999.

Криміналістика: Підручник / За ред. В.Ю. Шепітько. Київ: Ін Юре, 2001. 684 с.

Біленчук П.Д., Дубовий О.П., Салтевський М.В., Тимошенко П.Ю.

Криміналістика: Підручник / За ред. Біленчук П.Д. Київ, 1998.

Криминалистическая техника: Учебник / Антонов В и др. Москва, Юрлитинформ. 2001. 608 с.

П.Д. Біленчук, В.К. Лисиченко, Н.І. Клименко. Криміналістика: Підручник / За ред. Біленчук П.Д. Київ: Атіка. 2000.

Белкин Р.С. Криминалистическая энциклопедия. Москва: БЕК, 1997. 342 с.

Белкин Р.С. Криминалистика: Учебный словарь-справочник. Москва: Юристъ, 1999. 268 с.

Краткий фотографический словарь / Под общ. ред. А.А. Лапаури и В.И. Шеберстова. Москва: Искусство, 1956. 386 с.

Энциклопедия судебной экспертизы / Под ред. Аверьяновой Т.В. Москва: Юристъ, 1999. 552 с.

Фотокинетика: Энциклопедия / Гл. ред. Е.А. Иофис. Москва: Советская энциклопедия, 1981. 417 с.

Шепітько В.Ю. Криміналістика: Енциклопедичний словник (українсько-російський і російсько-український) / За ред. акад. НАН України В.Я. Тація.

Харків: Право, 2001. 560 с.

Інформаційні ресурси

- Зотчев В.А., Булгаков В.Г., Курин А.А. Судебная фотография и видеозапись: Учебник. Волгоград: ВА МВД России, 2006. URL: http://vamvd.ru/modules.php?name=Downloads&d_op=viewdownload&cid=47&min=0&orderby=hitsD&show=20.
- Ландсберг Г.С. Оптика. Учебник. Москва: ФИЗМАТЛИТ, 2003. URL: http://win-web.ru/uchebniki/open/landsberg_optica.html.
- Технологии фотопечати. URL: <http://www.aphoto.ru/print/choice.htm>.
- Миненков И.В. Репродукционная фотосъемка. Искусство. Москва, 1955. URL: <http://lib.align.ru/authors/3314.html>.
- Воронович А. Технологии сканирования и печати. URL: http://www.compdoc.ru/peripherals/printers/technologies_of_scan_and_print/.
- Смирнов П. Репродукционная фотосъемка. URL: <http://snzphoto.narod.ru/articles/fm/1002arc.htm>.
- Об использовании цифровой фотографии в экспертной деятельности. URL: http://www.expert.aaanet.ru/rabota/uk_dig.htm.
- Цифровая фотография в криминалистике. URL: http://www.expert.aaanet.ru/rabota/dig_foto.htm.
- Портал «Фотография». URL: <http://ru.wikipedia.org/wiki/>.
- История общей фотографии.
URL: <http://www.f-stop.com.ua/article/50.html>.
- URL: <http://www.artprojekt.ru/XX/097/097.html>.
- URL: <http://www.photodrom.com/book/history/histcam1.htm>.
- История судебной фотографии
URL: <http://ufalaw.narod.ru/3/sf/foto.htm>.
- URL: http://www.pseudology.org/Crim/Crim_Photo.htm.
- Термины и понятия оптики
URL: <http://www.photoline.ru/topt2.htm>.
- Геометрические законы построения изображений
URL: <http://www.lik590.ru/project/matematika/2/opt01.htm>.
- URL: <http://diplomivanov.narod.ru/>.
- Построение изображения линзой
URL: <http://diplomivanov.narod.ru/linzatasks.html>.
- Спектральный состав света. URL: <http://samshit.narod.ru/Foto/entry/ColorAndLight.html#Color&Light00#Color&Light00>
- Синтез цвета. URL: <http://www.photoline.ru/plenkafor.htm>.
- Сравнительная характеристика пленочных и цифровых фотоаппаратов
URL: <http://www.fotoart-school.ru/main.mhtml?PubID=26>.
- Дыко Л.П. «Основы композиции в фотографии». URL: <http://garry-page.narod.ru/BOOKS/dyko-2.html>.
- Статьи о фотографии
URL: <http://www.photoline.ru/indexteor.htm>.
- URL: <http://www.photoforum.ru/art/1.ru.html>.
- Теория и практика фотографии
URL: http://photo.sbor.net/lib/photo/Teoriya_i_praktika_fotografii/Oglav.html.
- Школа фотографии
URL: <http://www.schoolphotography.ru/photography/index.html>.

Многофункциональный цифровой комплекс регистрации и учета граждан «МСП-Облик». URL: <http://www.estra.ru/catalog1.php?id=18>.

А.Бертильон. URL: <http://ru.wikipedia.org/wiki/Бертильон>.

URL: <http://trindelka.net/forum/interesnosti-so-vsego-sveta/chto-nam-izvestno-pro-bertilonazh-t3299.html>.

Панорамная фотосъемка

URL: <http://photo-element.ru/ps/panorama/panorama.html>.

URL: http://i-see-world.ru/panoramnaya_sjemka/index.php.

URL: http://www.lurid.chuvashia.com/DOC/Book.The_digital_camera/Glava_07/In dex04.htm.

Панорамные фотоаппараты

URL: http://www.pandashop.md/ru/inet_shop/news/news_foto/2009/hx1_cyber/default.aspx

URL: <http://www.n-foto.ru/news/2007/may/news&id=654>

Альфред Блейкер. Применение фотографии в науке (стереофото).

URL: <http://www.photoweb.ru/prophoto/biblioteka/Methodolog/stereo/stereo.htm>

Статьи о стереофотографии

URL: <http://www.stereoart.ru/paper/paper.php#6>.

URL: [http://prophotos.ru/lessons/7321-stereofotografiya\(ч.I,II\)](http://prophotos.ru/lessons/7321-stereofotografiya(ч.I,II)).

URL: http://www.fototest.ru/stereoimaging/p2047_articleid/54.

URL: http://www.3dnews.ru/digital/fujifilm_finepix_real_3d_w1/print.

7.3. Список рекомендованої літератури з навчальної дисципліни «Участь спеціаліста під час проведення слідчих (розшукових) дій»

Основна

Конституція України: Закон України від 28 червн. 1996 р. № 254к/96ВР(станом на 15 берез. 2016) URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>.

Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI (станом на 05.верес.2019р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

Про Державне бюро розслідувань : Закон України від 12 листоп. 2015 р. № 794-VIII) URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/794-19>.

Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 р. № 580-VIII (ред. 01.січ.2019р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

Про здійснення правосуддя та кримінального провадження у зв'язку з проведенням антитерористичної операції : Закон України від 12 серп. 2014 р. № 1632-VII URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1632-18>.

Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів : Закон України від 10 листопада 2015 р. № 772VIII URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/772-19>.

Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14 жовтня. 2014 р. № 1698-VII (ред. від 1 трав. 2016 р) URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>.

Про судову експертизу : Закон України зі змінами та доповненнями, внесеними законами України від 23.04.2003 р. № 662-IV (ред. від 1.січ. 2019 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>.

Про наукову і науково-технічну експертизу: Закон України від 10 лютого 1995 р. № 51/95-ВР (ред. від 05.груд.2012 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/51/95-вр>.

Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 878 (ред. 30.серп. 2019р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-п>.

Про затвердження Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 877 (ред. 27. квіт. 2019 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-п>.

Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах: Постанова Пленуму Верховного суду України від 30 травня 1997 р. № 8 (ред. 25. трав. 1998 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-97>.

Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз: Наказ Міністерства юстиції України від 08 жовтня 1998 р. № 53/5 (ред. від 22.02.2019 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>.

Інструкція про порядок створення та організації діяльності слідчих груп та слідчо-оперативних груп: Наказ МВС України від 20.жовт.2014 р. № 1107 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1618-14>.

Інструкція про участь співробітників та працівників Українського науково-дослідного інституту спеціальної техніки та судових експертиз Служби безпеки України як спеціалістів в кримінальному провадженні: Наказ Центрального управління Служби безпеки України 19 березня. 2016 р. № 138 URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0564-16>.

Інструкція про особливості здійснення судово-експертної діяльності атестованими судовими експертами, що не працюють у державних спеціалізованих експертних установах: Наказ Міністерства юстиції України від 24 грудня 2003 р. № 170/5 (ред. від 15.09.2017 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1431-11>.

Про затвердження Інструкції з організації проведення та оформлення експертних проваджень у підрозділах Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України: Наказ МВС України від 17 липня 2017 р. № 591 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1024-17>.

Ахтирська Н.М., Бояров В.І., Мациши В.С. Огляд як слідча (розшукова) дія в методиках розслідування окремих видів кримінальних правопорушень: навчальний посібник; за ред. Н.І. Клименко, А.В. Старушкевича. Ірпінь-Київ: Університет державної фіскальної служби України, 2019. 340 с.

Биленчук П.Д., Сервецкий І.В., Остапенко А.І. Осмотр места происшествия. Киев, 1993. 51 с.

Весельський В. К. Сучасні проблеми допиту (процесуальні, організаційні і тактичні аспекта): монографія. Київ: Правник – НАВСУ, 1999. 126 с.

Використання електронних (цифрових) доказів у кримінальних провадженнях [Текст]: метод. рек /М.В. Гребенюк, В.Д. Гавловський, М.В. Гуцалюк, В.Г. Хахановський та ін.]; за заг. ред. М.В. Гребенюка. Київ: МНДЦ при РНБО України, 2017. 76 с.

Галаган В.І. Процесуальний порядок і тактика отримання зразків для експертизи у кримінальному провадженні України: моногр. / В. І. Галаган,

О. В. Козак. [2-ге вид., переробл. та допов.]. Краматорськ: ТОВ «Каштан», 2015. 224 с.

Давидова О.О. Криміналістичні дослідження матеріалів, речовин та виробів: курс лекцій. Київ: КНТ, 2008. 340 с.

Дії поліції у разі виявлення зброї та вибухових пристроїв або слідів їх застосування: довідник / кол. авторів; за заг.ред С.С. Чернявського, О.Г. Рувіна, Б. Б. Теплицького Київ, 2019. 148 с.

Криміналістичне дослідження слідів рук: Науково-практичний посібник / Дубовий О.П., Лукашенко В.Я., Рибалко Я.В., Тимошенко П.Ю., Чернобай Л.М. За ред. Я.Ю. Кондратьєва. Київ: Атіка, 2000. 152 с.

Ищенко П. П. Специалист в следственных действиях (уголовнопроцессуальные и криминалистические аспекты) : практ. пособие. Москва: Юрид. лит., 1990. 160 с.

Інформаційні засади техніко-криміналістичного забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції : монографія [В. Ю. Шепітько, В. А. Журавель, Г. К. Авдєєва та ін.] ; за ред. В. Ю. Шепітька, В. А. Журавля. Харків : Апостіль, 2017. 260 с.

Коваленко В. В. Застосування науково-технічних засобів спеціалістами при проведенні слідчих дій : монографія. Луганськ : РВВ ЛДУВС, 2007. 248 с.

Коваленко В. В. Участь спеціаліста-криміналіста у слідчому експерименті, що проводиться з метою встановлення спеціальних чи професійних навичок особи. *Криміналістика і судєбна експертиза*. 2014. Вып. 59. С. 148– 153. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/krise_2014_59_20.

Корж В.П. Огляд місця події: процесуальні підстави, особливості тактики, криміналістичні рекомендації: наук-практичний посібник для слідчих, прокурорів, поліцейських патрульних та кримінальної поліції Харків: Золоті сторінки, 2017. 216 с.

Криміналістика : підручник / [В. В. Пясковський, Ю. М. Черноус, А. В. Ищенко та ін.]. Київ : Центр учб. літ., 2015. 544 с. 205

Криміналістика : підручник / [В. В. Пясковський, Ю. М. Черноус, А. В. Самодін та ін.]; за заг.ред. В. В. Пясковського. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ:Філія вид-ва «Право». 2020. 752 с.

Криміналістика : підручник / [В. М. Глібко, А. Л. Дудніков, В. А. Журавель та ін.] ; за ред. В. Ю. Шепітька. Київ : Ін Юре, 2001. 684 с.

Криміналістика. Академічний курс : підручник / [Т. В. Варфоломєєва, В. Г. Гончаренко, В. І. Бояров та ін.]. Київ : Юрінком Інтер, 2011. 504 с.

1. Криміналістичні засоби та методи розкриття та розслідування кримінальних правопорушень: підручник / О. М. Цільмак, О.Є. Користін, О.С. Шаптала, Д.В. Талалай. Одеса, 2016. 301 с.

Кримінальний кодекс України. Кримінально-процесуальний кодекс України. Офіц. текст. Київ : Юрінком Інтер, 2006. 496 с.

Кримінальний процесуальний кодекс України : наук.-практ. комент. / за заг. ред. В. Г. Гончаренка, В. Т. Нора, М. Є. Шумила. Київ : Юстініан, 2012. 1224 с.

Криміналістична техніка. Книга друга (частина друга): Навч. посібник / кол. авторів; за ред. А.В. Кофанова. Київ: КИИ, 2011. 352 с.

Криміналістика : підручник / [В. В. Пясковський, Ю. М. Черноус, А. В. Самодін та ін.] ; за заг. ред. В. В. Пясковського. – 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2020. 752 с.

Лазарева Л. В. Специальные знания и их применение в доказывании по уголовному делу : монография. М. : Юрлитинформ, 2009. 224 с.

Нечеснюк М.В., Климчук М.П., Патик А.А., Нарусевич О.С. Особливості роботи зі слідами біологічного походження людини при огляді місця події та призначення молекулярно-генетичної експертизи: метод. рек. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2019. 90 с.

Осмотр места происшествия : Справочное пособие // МВД Украины. Экспертно-криминалистическое Управление; под ред. Ю.Ф.Кравченко. Киев: Ортис, 1993. 87 с.

Осмотр места происшествия при расследовании отдельных видов преступлений : Учеб. пособие. под ред. Н.И. Клименко. Киев: НВТ «Правник», 2001. 171 с.

Особливості використання групи різнопрофільних спеціалістів при проведенні слідчих дій. URL: <http://ukr.vipreshebnik.ru/kriminalistika-ta-kriminologiya/135-osoblivosti-vikoristannya-grupi-riznoprofilnih-spetsialistiv-pri-provedenni-slidchikh-dij.html>.

Пам'ятка слідчому щодо проведення огляду трупа на місці події [Текст] : [авт. кол. : Я.В. Фурман, Л.Т. Котляренко]. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2017. – 41 с.

Разумов Е.А. Осмотр места происшествия. / Разумов Е.А., Молибога Н.П. – К., 1994.

Разумов Э.А. Практическое руководство по криминалистике : учеб.-практ. пособ. / Э.А. Разумов ; под ред. И.П. Красюка. – К. : ООО «Элит Принт», 2011. – 465 с.

Разумов Э.А. Практическое руководство по осмотру места происшествия : учеб.-практ. пособ. / Э.А. Разумов ; под ред. И.П. Красюка. – К., 2015. – 750 с.

Романюк Б. В. Участь спеціаліста на стадії досудового слідства : навч. посіб. Київ : Аванпост-Прим, 2010. 303 с. 211

Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі) : Підручник // МВС України. НАВСУ. МОН України. Київ: Кондор, 2008. 586 с.

Стахівський С.М. Слідчі дії як основні засоби збирання доказів : Наук.-практ. посіб. Київ: Атіка, 2009. 64 с.

Тертышник В.М. Обыск. / Тертышник В.М. Харьков, 1997

Участь спеціаліста-криміналіста під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій: навчальний посібник /Є.Ю. Свобода, А.В. Кофанов, А.В. Самодін та ін. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. 432 с.

Участь спеціаліста в огляді місця події: практичний посібник / кол. авторів; за заг ред. О.Г. Рувіна, Б.Б. Теплицького, С.С. Чернявського. Харків: Фоліо, 2018. 127 с.

Участь спеціаліста у проведенні слідчих (розшукових) дій під час розслідування корупційних злочинів [Текст] : метод. рек. / [Б. Б. Теплицький, О. М. Шрамко, В. В. Юсупов]. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2019. – 55 с.

Хрусталева В. Н., Трубицын Р. Ю. Участие специалиста-криминалиста в следственных действиях. СПб. : Питер, 2003. 208 с.

Яремчук В. О. Організація і тактика залучення спеціаліста при проведенні слідчих (розшукових) дій : монографія / В. О. Яремчук ; за ред. В. Ю. Шепітька. – Харків : Апостіль, 2015. – 228 с.

Додаткова:

Адрианов В.А. Средства и методы выявления, фиксации изъятия следов рук: Учеб. пособие. / Аверьянова Т.В., Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская – М., 1985.

Алексеев О. О., Весельський В. К., Пясковський В. В. Розслідування окремих видів злочинів : навч. посіб. [2-ге вид. перероб. та допов.]. Київ : Центр учбової літ., 2014. 320 с.

Биленчук П.Д., Лукьянчиков Е.Д. Методика обнаружения и использования одорологической информации в процессе раскрытия преступлений. Киев, 1993.

Биленчук П.Д., Лукьянчиков Е.Д., Сегай М.Я., Старовойтов В.И. Методика собирания и использования следов запаха при расследовании преступлений. *Криминалистика и судебная экспертиза*. Киев, 1989. Вып. 39.

Будков В. С. Особливості проведення огляду місця події під час перевірки факту безвісного зникнення особи. Сучасні проблеми криміналістики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Одеса, 2013. С. 68–69.

Використання можливостей операторів стільникового (мобільного) зв'язку для розкриття та розслідування злочинів : метод. рек. / [С. С. Чернявський, О. Ю. Татаров, Д. О. Алексеєва-Процюк та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2012. 58 с.

Галата Т. В. Застосування спеціальних знань у доказуванні на досудовому слідстві. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2013. 152 с.

Гончаренко В.Г. Питання використання мікрооб'єктів у доказуванні. *Адвокат*. 2008. № 4(91).

Гора І. В. Проблеми використання спеціальних знань у кримінальному судочинстві України. URL: <http://www.pravnik.info/2013-12-27-15-13-14/358-problemi-vikoristannya-specialnix-znan-u-kriminalnomu-sudochinstviukra%D1%97ni.html>. 197

Гора І. В., Колесник В. А. Слідчий експеримент чи перевірка показань особи? Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е. О. Дідоренка. 2012. № 3. С. 248–256.

Горячев Э. К., Тишутина И. В. Тактико-криминалистическое обеспечение расследования преступлений. М. : Юрлитинформ, 2006. 128 с.

Грибовський О. В. Взаємодія оперативних і слідчих підрозділів під час виявлення, припинення та розслідування неправомірної вигоди. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2015. № 1. С. 246–254.

Дактилоскопирование трупов: Методические рекомендации. К., 1982.

Данець С. В. Застосування новітніх технологій лазерного сканування під час огляду місця дорожньо-транспортної пригоди. Криміналістичний вісник. 2014. № 2 (22). URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/1984/1/%D0%94%D0%B0%D0%BD%D0%B5%D1%86%D1%8C%20%D0%A1.%20%D0%92.pdf>.

Данець С. В. Дослідження обставин дорожньо-транспортних пригод за допомогою новітніх технологій лазерного сканування. Актуальні проблеми застосування нового кримінального процесуального законодавства України та тенденції розвитку криміналістики на сучасному етапі : матеріали Всеукр. наук.- практи. конф. (Харків, 5 жовт. 2012 р.). Харків, 2012. С. 231–243. 52.
Дідик С. Є. Становлення та розвиток законодавства щодо протидії хабарництву суддів в Україні. URL: <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/63865/%D1>.

Зуев Е. И. Непроцессуальная помощь сотрудника криминалистического подразделения следователю. М. : ВНИИ МВД СССР, 1975. 41 с.

Зуев Е. И. Совершенствование использования специальных познаний следственными аппаратами органов внутренних дел. Повышение эффективности использования криминалистических методов и средств расследования преступлений. М., 1985. С. 65–78.

Кобець М.В., Іщенко А.В., Кофанов А.В. Засоби виявлення знарядь та предметів злочину: навчально-практичний посібник. «Три К», 2011. 144 с.

Іщенко А. В., Шевченко А. С. Криміналістичне забезпечення розшуку безвісно відсутніх осіб : посіб. : за заг. ред. І. П. Красюка. Київ : РВВ МВС України, 2005. 146 с.

Експертно-криміналістичне забезпечення розкриття та розслідування злочинів: практика, досвід, проблеми / [за заг. ред. І.П. Красюка]. Київ: ДНДЕКЦ МВС України, 2009. Вип. 14. 61 с.

Експертно-криміналістичне забезпечення розкриття та розслідування злочинів: практика, досвід, проблеми / [за заг. ред. І.П. Красюка]. Київ: ДНДЕКЦ МВС України, 2009. Вип. 15-16. 100 с.

Експертно-криміналістичне забезпечення розкриття та розслідування злочинів: практика, досвід, проблеми / [за заг. ред. І.П. Красюка]. Київ: ДНДЕКЦ МВС України, 2008. Вип. 13. 35 с.

Кириченко А.А. Основы судебной микрообъектологии. Харків, 1998.

Корзаченко Ф.П., Мысливый В.А., Надгорный Г.М., Петрушин П.А. Методические рекомендации по расследованию дорожно-транспортных происшествий. Киев, 1985.

Корухов Ю.Г. Трасологическая диагностика. Москва, 1983.

Котляренко Л.Т. Особливості правового регулювання відібрання біологічних зразків для експертного дослідження . *Актуальні питання техніко-криміналістичного забезпечення кримінальних проваджень*: збірник матер. круглого столу (21 листопада 2013 року). Київ, 2013. С. 171-173.

Кофанов А.В., Теоретичні основи судової експертизи: курс лекцій. Київ. нац. ун-т внутр. справ, 2010. 278 с.

Кофанов А.В. Назаров В.В. Визначення відстані пострілу при стрільбі з газових пістолетів і револьверів. *Судово-балістичні дослідження та суміжні галузі знань*: тези наукових доповідей та повідомлень Першого міжнародного науково-практичного семінару. Київ: Навчально-науковий інститут підготовки слідчих і криміналістів Київського національного університету внутрішніх справ, 2009. С. 58-64.

Кофанов А.В., Назаров В.В. Визначення дистанції пострілу з гладкоствольної вогнепальної зброї: методичні рекомендації. Київ, 2009.

Кофанов А.В., Кобилянський О.Л., Біленчук П.Д. Запахові сліди та їх властивості: метод. рек. Київ: «КІЙ», 2010. 52 с.

Кофанов А.В., Кобилянський О.Л., Біленчук П.Д. Застосування одорології в розкритті злочинів: метод. рек. Київ: «КІЙ», 2010. 40 с.

Кофанов А.В., Волошин О.Г., Літвінова О.В. Трасологічні дослідження: курс лекцій. Київ: Київ. нац. ун-т внутр. справ, 2010. 250 с.

Кофанов А.В., Назаров В.В. Технічні засоби криміналістичних досліджень: курс лекцій. Київ: Київ. нац. ун-т внутр. справ, 2010. 250 с.

Кофанов А.В., Михальчук Т.В. Теорія та практика проведення судово-балістичних досліджень : Монографія. Київ : УкрДГРІ, 2015. 274 с.

Судова балістика та суміжні галузі знань : Словник / Кофанов А.В. та ін. Київ : НАВС, 2015. 184 с.

Огляд пасажирських повітряних суден та авіаційних об'єктів на наявність вибухових пристроїв, вибухових речовин і вибухових компонентів : Методичні рекомендації / В.І. Василичук, А.В. Кофанов та ін.. Київ : НАВС, 2015. 88 с.

Криміналістика : мультимедійний підручник / [В. В. Пясковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Іщенко та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2015. URL: <http://www.naiu.kiev.ua/books/kriminalist/info/autors.html>.

Криміналістика. Криміналістична тактика і методика розслідування злочинів: Підручник для студентів юрид. вузів / За ред. проф. В.Ю. Шепітька. – Харків, 1998.

Криміналістичне забезпечення розкриття і розслідування злочинів : курс лекцій [В. К. Весельський, А. В. Іщенко, В. С. Кузьмічов, Д. Б. Сергеева, Ю. М. Чорноус]. Київ : ХмЦНП, 2011. 178 с.

Климчук М.П. Пред'явлення особи для впізнання за ознаками голосу та мовлення під час досудового розслідування [Текст] : метод. рек. / [М. П. Климчук, А. А. Саковський, А. А. Патик та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2019. 60 с.

Климчук М. П., Нечеснюк М. В., Патик А. А., Нарусевич О. С. Особливості роботи зі слідами біологічного походження людини при огляді місця події та призначення молекулярно-генетичної експертизи: метод. рек. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2019. 90 с.;

Крылов И.Ф. Следы на месте преступления. Ленинград, 1961.

Лисиченко В. К., Циркаль В. В. Использование специальных познаний в следственной и судебной практике. Киев : Киев. гос. ун-т им. Т. Г. Шевченко, 1987. 100 с.

Мазурок О. Я. Виявлення, фіксація та вилучення слідів крові під час розслідування фактів безвісного зникнення особи. Криміналістичний вісник. 2015. № 2 (24). С. 99–103.

Мазурок О. Я. Особенности проведения следственных (розыскных) действий при расследовании фактов безвестного исчезновения людей. *Legeasiviata*. 2015. № 12/3 (288). С. 54–57

Максимчук І. М., Сура О. М., Саковський А. А., Фурман Я. В. та ін. Дії поліції під час виявлення фактів незаконного поводження з небезпечними матеріалами метод. рек. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2019. 79 с.

Махов В. Н. Участие специалистов в следственных действиях. М. : Всесоюз. ин-т по изуч. причин и разраб. мер предупрежд. преступности, 1975. 88 с. (Библиотечка следователя).

Осмотр места происшествия: практическое пособие /под ред. В.М. Логвина. 2-е изд., испр. и доп. Москва: Юрлитинформ, 2013. 376 с.

Осмотр места происшествия : Справочное пособие / МВД Украины. Экспертно-криминалистическое Управление; под ред. Ю.Ф.Кравченко. Киев: Ортис, 1993. 87 с.

Осмотр места происшествия: Справочник следователя / под ред. А.А. Леви.; 2-е изд. Москва, 1982.

Осмотр места происшествия: Справочное пособие / под ред. Ю.Ф. Кравченко. Киев, 1993.

Особливості збирання у кримінальному провадженні біологічних слідів людини : метод. рек. / [Я. В. Фурман, В. В. Юсупов, Л. Т. Котляренко, Р. С. Дмитрук]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2016. 44 с.

Особливості фіксації ходу та результатів проведення слідчих (розшукових) дій : метод. рек. / [О. А. Осауленко, О. В. Александренко, Н. С. Моргуна та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2015. 135 с.

Особливості кримінальних проваджень щодо безвісти зниклих осіб : [метод. рек.] / С. С. Чернявський, О. М. Брисковська, А. А. Вознюк та ін. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2015. – 104 с.

Основи судової експертизи: навчальний посібник для фахівців, які мають намір отримати або підтвердити кваліфікацію судового експерта / авт.-уклад.: Л.М. Головченко, А.І. Лозовий, Е.Б. Сімакова-Єфремян та ін. – Х.: Право, 2016. – 928 с.

Пиріг І. В. Теоретико-прикладні проблеми експертного забезпечення досудового розслідування : монографія / І. В. Пиріг. – Дніпропетровськ : «Ліра ЛТД», 2015. – 430 с.

Пиріг І. В. Участь працівників експертної служби МВС при проведенні відтворення обстановки і обставин події. Право і суспільство. 2011. № 4. С. 179–183.

Пиріг І. В., Самсонова В. В. Організація і тактика слідчого експерименту при розслідуванні крадіжок на території садівницьких товариств і дачних кооперативів. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. 2016. Вип. 3. С. 280–288. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlduvs_2016_3_33.

Справочная книга криминалиста / Под ред. Н.А. Селиванова. Москва, 2000.

Слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні [навч. наоч. посіб. у схемах і таблицях] / О. А. Осауленко, А. В. Самодін, Г. М. Степанова та ін. Київ: «Центр учбової літератури», 2015. 140 с.

Сучасні методи досудового розслідування кримінальних правопорушень: підручник / О.М. Цільмак, О.Є. Користін, О.М. Заєць та ін. [за заг. ред. О.М. Цільмак]. Одеса: Фенікс, 2017. 352 с.

Тертышник В.М. Обыск. Харьков, 1997

Хрусталёв В.Н. Участие специалиста-криминалиста в следственных действиях. / Хрусталёв В.Н., Трубицин Р.Ю.– СПб: Питер, 2003. – 208 с.

Чаплинський К. О. Тактичне забезпечення проведення слідчих дій : монографія. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2011. 496 с.

Інформаційні ресурси

Президент України. URL: <http://www.president.gov.ua/>

Верховна Рада України. URL: <http://portal.rada.gov.ua/>

Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>

Судова влада в Україні. URL: <http://court.gov.ua/>

Міністерство внутрішніх справ України URL: <http://mvs.gov.ua/>

Національна парламентська бібліотека України URL:

<http://www.mvs.gov.ua/ru/>

ДНДЕКЦ МВС України URL: <http://dndekc.mvs.gov.ua/>

Міністерство Юстиції України URL: <http://www.minjust.gov.ua/>

Єдиний державний реєстр судових рішень URL:
<http://www.reyestr.court.gov.ua/>

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського URL:
<http://www.nbuv.gov.ua/>

Каталог юридичних ресурсів URL: <http://www.ageyev.org/libweb/>

Національна академія внутрішніх справ / Мультимедійний підручник
«Криміналістика» URL: <http://www.naiu.kiev.ua/books/kriminalist/index.html>